

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VA!

Luceafărul

REVISTA a UNIUNII SCRITORILOR din R. P. R.

Anul III, Nr. 2 (37) • 15 Ianuarie 1960 • Apare la 1 și 15 ale lunii • 12 pagini — 1,50 lei

PROGRESUL ADEVĂRULUI LA EMINESCU

Numărându-se printre figurile enciclopedice ale culturii noastre, Eminescu se deosebește de toți înaintașii sau urmașii săi printr-o sete neasemuită de cunoaștere, căreia i-a subordonat toate puterile sale, pentru care a disprețuit suferința și și-a jertfit viața, mereu consecvent cu sine, mereu împins mai departe de aceeași năzuință spre adevăr. De aici s-au născut unele particularități ale biografiei, comportamentului și caracterului său, ale creației sale. De aici neconformismul care l-a făcut să încalce orice convenție sau rigoare socială, de aci conflictul aproape continuu cu societatea contemporană. De aici modestia lui, acea modestie a valorilor autentice, dobândită din perspective uriașe ale cunoașterii și forțele limitate ale ființei omenești. De aci exigența excepțională, explicând cantitatea redusă a operii publicate față de cea rămasă în manuscris.

ca și în Mai am un singur dor, prețioase nu prin filozofia lor negativă, ci prin sinceritatea toată, prin potolul îndurerat al mesajului.

Contradicțiile opere acum, în epoca în care poetul afirmă un adevăr, subiectiv și limitat în filozofie, activitatea lui publicistică. Dar valoarea operii de ziarist a lui Eminescu la Timpul, rămâne legată de acele momente în care el se ridică deasupra unor elemente ideologice înguste, retrograde, spre adevărul obiectiv și general al intereselor maselor populare pe care le-a înțeles și le-a susținut oprig. Pe acel „neam al nevoii”, iubit fierbinte, nimeni nu l-a operat cu atita pasiune în zilele vremii, ca poetul. Nimeni n-a înțeles mai bine decât el că de dăunătoare pentru desigurarea progresului istoric al poporului său era politica dușmănoasă și oportunistă a claselor dominante, că de fundamental deosebite erau interesele acestora de cele ale maselor de țărani și muncitori care se zbăteau în mizerie.

CORNEL MEDREA:

EMINESCU

Năzuința spre adevăr e lesne de urmărit în bogata creație eminesciană din tinerețe, deoarece artistul romantic se exprimă în eroii săi prin la confuzie, prin chiar și în portretele lor. Și cine-i sint eroii? Profetul cu misiune socială (Junii corupți, Andrei Mureșan), revoluționarul (Geniu pustiu, Împărat și proleter), călătorul adevărului absolut în filozofie (Sămănuș Dionis) și mai ales demoul, simbol al cunoașterii neîngăduite și al răzvrătirii, foarte frecvent în romantismul și care sint întrebările arzătoare puse de acesti eroi? Viața și finalitatea ei, natura morală a oamenilor în raport cu necesitățile orânduirii sociale, cunoașterea absolutului, dar mai ales problemele sociale și naționale revin obsesiv în operele concepute în anii de peregrinare și studii, mai toate axate pe cunoașterea teoretică, atit pe tărâm social, național, cit și etic și filozofic.

Ca și articolele politice, și Scrierile, sfârșite în același răsmap, cuprind rezultatele raportării vieții hide în societatea nedrept orânduită, la idealurile de adințură ale gânditorului. Dreapta minie a lui Eminescu izbușnește în infuzarea vehementă a unei lumi de pigmei în care realizarea năzuințelor omenești e imposibilă. Căutarea adevărului în știință, filozofie și artă se soldază cu jertfa vieții și neînțelegerea posterității, în faptularea idealului național și social din epocile de glorie ale trecutului e împiedicată de o lume stăpinită de demagogie și neadevăr. La fel, nici în dragoste împlinirea nu se poate săvârși din pricina lipsei de morală individuală, de simțire pură. Nepotrivirea dintre adevăr și viața lumii contemporane i se impune cu necesitate postulul, din forță excepțională satirică. Acum nu se mai prăbușea Don din cer, nu mai pierdea ucis în revoluție Ioan sau aruncat într-o temniță Toma, nici nu mai suferea demoul, ci stringa, omeneste lovit, artistul însuși, căzând.

În această vreme de lecturi și meditație multilaterală, cind Eminescu parcurea cu grabă, cu febrilitate peștile cele mai proeminente ale literaturii, economiei, sociologiei și filozofiei de la Buddha și Platon la Marx, el începea a crește și în cunoașterea de viață, în cunoașterea practică. Privea în tradiția luptelor de pină atunci, se infăciara retrospectiv pentru cauza pe care cu alita strălucire, dar și dramatism, o reprezentase Balcescu, însă vedea înfrângerea revoluției din 1848 în Țările Române și mai ales în Ardeal, Cerceta socialismul în sursele lui variate, de la cea utopică până la cea științifică, începea să vadă lupta proletariatului european și urmărea de la Viena cu intristată participare înfrângerea Comunei din Paris de către reacțiunea versaliză. Noi perspective care să susțină elanul, idealul de luptă, nu se zăria, mai ales la noi în țară, dată fiind țirzia dezvoltare a proletariatului român, închegarea lui abia în anii cind Eminescu își sfârșea opera.

De aceea eroii lui sint înfrinți în încercările de depășire a unor obiective oferite de o lume nedrept orânduită, stăpinită de inegalitate. Și demoul și proleterul și Toma Nour și Don cad cu suflatele „rânite de inegalitate”, roase de scepticism, convinși că „domnesc în lume rele căror nu te poți opune”. Și ca și Andrei Mureșan, care privind la destinul poporului său nereficit, spune:

Zoe Dumitrescu

**atit plen de rele
S-a grămădit puternic în viața gîntii
mele
Inciț imi vine-a crede că simburile
lunii**

poetul va ajunge cu inculul, împins de aceeași priveliște socială, la acceptarea unora din postulatele filozofiei negative și sursă a lui Schopenhauer, a acelora afirmând stăpînirea lumii, perpetuarea de carăa voință de a trăi, de către egoism, rădăcina oricărui rău.

După întoarcerea în țară, experiența tot mai tristă, tot mai obsesivă a unei vieți de dependență, nu avea decât să-l întărească treptat în aceste concluzii sumbre, rezultatul decalajului tot mai mare între înaltele năzuințe de realizare a adevărului social, național și etic, și mizeria vieții contemporane, atit de lipsită de orizonturi.

Influența ideologică a claselor dominante se exercită acum asupra lui mai puternic, așa incit încalca de către poet a înviziilor filozofiei idealiste germane e usurat și de orientarea pe care încearcă să o imprime cultura românească „nouo direcție” junimistă promovată de Maloarescu.

Năzuința spre stingerea individuală și universală, spre renunțare, spre acceptarea suferinței ca o voluptate, o trectat locul setei tinerești de cunoaștere o absolutului, înălțarea peste mizeria vieții, indiferența la durere și neclintita păstrare a compenșării gîntii sint exprimate în Rugăciunea unui Dac, în Glosso și în Luceafărul,

**atit plen de rele
S-a grămădit puternic în viața gîntii
mele
Inciț imi vine-a crede că simburile
lunii**

**atit plen de rele
S-a grămădit puternic în viața gîntii
mele
Inciț imi vine-a crede că simburile
lunii**

**atit plen de rele
S-a grămădit puternic în viața gîntii
mele
Inciț imi vine-a crede că simburile
lunii**

**atit plen de rele
S-a grămădit puternic în viața gîntii
mele
Inciț imi vine-a crede că simburile
lunii**

**atit plen de rele
S-a grămădit puternic în viața gîntii
mele
Inciț imi vine-a crede că simburile
lunii**

Din sumar:
A. P. CEHOV: Povestea lui Egor.
MIHAI NOVICOV: Frațele ereticii colidate.
RADU TUBORAN: Sfînta familie.
Literatura română în școlă.
Prezentăm revista: PLAMIC (R. P. Bulgaria)

Bieaz
Că niște bivoli neari dorm muntii rumealnd vise milenare, în laltul trunțiilor tinnd mîritul soare.

Oraș, primăvara
M'am învîțat cu zgomet de tramvaie, cu blocuri foarte-nalte la statură, de par'că n-am dormit nici cind în paie, cind plouă, sub o streasînă de șură, cind norii bat cu degete de plută și somnul țără vise îi-l sîrătu.

Tiberiu Utan
și toată zarva așta ne-ncetată ajung să cred că a crescut din mine ca un copac cu creșterea încetată sub cerul primăverii citadine.

Tiberiu Utan
...In zumzetul de bulevarde seara în mine cîntă griul și secară...

Între 29 ianuarie și 2 februarie se va ține la București Intilnirea tineretului și studenților din regiunile balcanică și a mării Adriatice. Importanță manifestare a dorinței de cooperare pacifică a tinerilor din această parte a lumii, adunarea de la București este menită să profund eco în rândurile tineretului din întreaga țară.

Urmasii ce deosebit interes înțărășile acestui binevenit coloziv internațional, reunit în spiritul promisiunilor făcute în 1957 de tov. Chivu Stoica, președintele Consiliului de Miniștri al R.P.R., pentru realizarea unei multilaterale colaborări balcanice, revista Luceafărul s-a adresat: tov. Demostene Botez, președintele comitetului național de pregătire a Intilnirii, care ne-a făcut următoarele declarații:

— Se știe că, în 1957, guvernul român a propus țărilor balcanice convocarea unei conferințe, pentru încheierea unui tratat de înțelegere și securitate colectivă a regiunii balcanice, cu garanția marilor puteri. R.P. Albania, R.P. Bulgaria și R.P.F. Iugoslavia și-au dat adevărate la această inițiativă. Din păcate, din partea guvernelor grec și turc nu s-au primit încă vești favorabile. Ideea a corespuns însă atit de mult dorinței de pace a masei populare din toate țăările balcanice, indiferent de sistemul lor social, incit se poate spune că inițiativa intilnirii tineretului este un eco al acestei preocupări. La Praga, la a 5-a Adunare a organizațiilor de tineret membre ale F.M.T.D., delegatul tineretului din țara noastră a propus organizarea unei intilniri a tinerilor și studenților, avind ca scop prim crearea unei zone a păcii în Balcani și regiunea Mării Adriatice, denuclerizarea ei și interzicerea instalării de rampe pentru rachete în această regiune pentru stabilirea unui sistem de colaborare mai largă între tineretul acestei părți a Europei. Inițiativa românească a fost primită cu entuziasm iar intilnirea de astăzi este traducerea în viață a acestei înțelegeri.

— Ne puteți da relații despre țelurile nemijlocite ale acestei intilniri?

Telurile intilnirii noastre sint multiple. În primul rind, ea urmărește o mobilizare mai eficace a tineretului și studenților în lupta popoarelor din țăările balcanice și adriatice pentru pace. În al doilea rind, ea vizează crearea unui climat favorabil realizării inițiativii guvernului român, în vederea încheierii unui tratat interbalcanic de înțelegere și securitate colectivă. În al treilea rind, ea se în-

dreaptă spre un scop mult mai larg, spre extinderea cooperării permanente a tineretului și studenților din țăările balcanice și adriatice. În acest sens, se poate spune că intilnirea noastră constituie abia un început. Ea va fi cu siguranță urmată de alte intilniri și de stabilirea unor contacte permanente, de organizarea unei cooperări care să țină mereu trează vigilența tineretului din această parte a lumii.

— Care probleme vor face obiectul dezbaterilor intilnirii?

Tinerii din țăările balcanice și adriatice vor să se cunoască mai bine, să stabilească legături solide de prietenie și respect și preluare reciprocă. Ei vor să stabilească un sistem de dezvoltare a relațiilor culturale, sportive și turistice între tinerii și studenții din țăările respective. După cum se vede, este vorba de a pune bazele unei solidarități largi și a unei concinerii fructuoase. În acest scop, în programul intilnirii, pe lângă discutarea problemei nr. 1 — pacea — sint prevăzute lucrări în patru secțiuni: 1) probleme culturale; 2) probleme sportive și turistice; 3) probleme ale vieții studențești și 4) probleme generale de cooperare.

INTILNIREA TINERETULUI DIN ȚĂRILE BALCANICE ȘI ALE MĂRII ADRIATICE

de vorbă cu scriitorul
DEMOSTENE BOTEZ

foarte multe personalități din întreaga lume: oameni de știință, scriitori și artiști care și-au exprimat dorința de a participa la intilnirea...

— Este imbucurător că guvernele grec și italian nu s-au opus participării la intilnirea de la București a organizațiilor respective de tineret și studențesci. Ele au dat vize de intrare comitetului pregătitor al conferinței și diversilor delegați români care aveau misiunea organizării participării la intilnirea...

— În afară dezbaterilor propriu zise vor avea loc și numeroase manifestări ale solidarității tineretului. Ce ne puteți spune despre aceste manifestări?

— Intilnirea va pune accentul pe înaltele manifestări ale păcii: artă, cultură, sport, schimb de idei. Astfel, se vor organiza discuții la diferitele case de cultură ale tineretului bucureștean, simpozioane pe diverse teme în legătură cu stringerea relațiilor culturale între țări. Vor avea loc competiții sportive (de baschet, tenis de masă, șah), recitaluri de canto, muzică instrumentală și balet. Se vor organiza intilniri între formațiile artistice, de amatori și serate comune. Se vor ține expoziții de pictură participante, avind ca subiect viața și activitatea tineretului, precum și o expoziție fotografică a amatorilor. Aceste expoziții, care vor fi deschise în sala cea mare a „Casei Științei”, vor fi itinerante, adică vor călători apoi în toate țăările participante.

Cinematografele vor programa filme din țăările participante. Teatrul de Operă și balet va da trei spectacole în cinstea congresiților. Marile ansambluri de cîntec și dansuri, cu de pildă ansamblul M.A.I. vor da spectacole de gală.

Bineînțeles, nu va lipsi nici vizitarea țărilor de către participanți, care vor putea astfel cunoaște cele mai importante regiuni economice și pitorești. Ca ceva foarte caracteristic, la cererea unui delegat străin, toți participanții la intilnirea vor lucra o jumătate de zi pe șantierul unei mari construcții de interes obștesc-cultural. E poate cel mai emoționant simbol al tineretului care luptă pentru pace și și cel mai omenesc răspuns dat de tinerii amatorilor de război și distrugeri.

— Ce ne puteți spune despre ecoul trezit de această conferință în țăările balcanice și adriatice?

— Faptul că zilnic am fost sollicitat să dau interviuri telefonice marilor cotidieni din țăările balcanice și adriatice, este o dovadă că opinia publică din aceste țări dă atenția și preluarea cuvenită acestei intilniri.

— Faptul că zilnic am fost sollicitat să dau interviuri telefonice marilor cotidieni din țăările balcanice și adriatice, este o dovadă că opinia publică din aceste țări dă atenția și preluarea cuvenită acestei intilniri.

— Intilnirea va pune accentul pe înaltele manifestări ale păcii: artă, cultură, sport, schimb de idei. Astfel, se vor organiza discuții la diferitele case de cultură ale tineretului bucureștean, simpozioane pe diverse teme în legătură cu stringerea relațiilor culturale între țări. Vor avea loc competiții sportive (de baschet, tenis de masă, șah), recitaluri de canto, muzică instrumentală și balet. Se vor organiza intilniri între formațiile artistice, de amatori și serate comune. Se vor ține expoziții de pictură participante, avind ca subiect viața și activitatea tineretului, precum și o expoziție fotografică a amatorilor. Aceste expoziții, care vor fi deschise în sala cea mare a „Casei Științei”, vor fi itinerante, adică vor călători apoi în toate țăările participante.

Cinematografele vor programa filme din țăările participante. Teatrul de Operă și balet va da trei spectacole în cinstea congresiților. Marile ansambluri de cîntec și dansuri, cu de pildă ansamblul M.A.I. vor da spectacole de gală.

Bineînțeles, nu va lipsi nici vizitarea țărilor de către participanți, care vor putea astfel cunoaște cele mai importante regiuni economice și pitorești. Ca ceva foarte caracteristic, la cererea unui delegat străin, toți participanții la intilnirea vor lucra o jumătate de zi pe șantierul unei mari construcții de interes obștesc-cultural. E poate cel mai emoționant simbol al tineretului care luptă pentru pace și și cel mai omenesc răspuns dat de tinerii amatorilor de război și distrugeri.

— Ce ne puteți spune despre ecoul trezit de această conferință în țăările balcanice și adriatice?

— Faptul că zilnic am fost sollicitat să dau interviuri telefonice marilor cotidieni din țăările balcanice și adriatice, este o dovadă că opinia publică din aceste țări dă atenția și preluarea cuvenită acestei intilniri.

— În afară dezbaterilor propriu zise vor avea loc și numeroase manifestări ale solidarității tineretului. Ce ne puteți spune despre aceste manifestări?

— Intilnirea va pune accentul pe înaltele manifestări ale păcii: artă, cultură, sport, schimb de idei. Astfel, se vor organiza discuții la diferitele case de cultură ale tineretului bucureștean, simpozioane pe diverse teme în legătură cu stringerea relațiilor culturale între țări. Vor avea loc competiții sportive (de baschet, tenis de masă, șah), recitaluri de canto, muzică instrumentală și balet. Se vor organiza intilniri între formațiile artistice, de amatori și serate comune. Se vor ține expoziții de pictură participante, avind ca subiect viața și activitatea tineretului, precum și o expoziție fotografică a amatorilor. Aceste expoziții, care vor fi deschise în sala cea mare a „Casei Științei”, vor fi itinerante, adică vor călători apoi în toate țăările participante.

— Intilnirea va pune accentul pe înaltele manifestări ale păcii: artă, cultură, sport, schimb de idei. Astfel, se vor organiza discuții la diferitele case de cultură ale tineretului bucureștean, simpozioane pe diverse teme în legătură cu stringerea relațiilor culturale între țări. Vor avea loc competiții sportive (de baschet, tenis de masă, șah), recitaluri de canto, muzică instrumentală și balet. Se vor organiza intilniri între formațiile artistice, de amatori și serate comune. Se vor ține expoziții de pictură participante, avind ca subiect viața și activitatea tineretului, precum și o expoziție fotografică a amatorilor. Aceste expoziții, care vor fi deschise în sala cea mare a „Casei Științei”, vor fi itinerante, adică vor călători apoi în toate țăările participante.

Cinematografele vor programa filme din țăările participante. Teatrul de Operă și balet va da trei spectacole în cinstea congresiților. Marile ansambluri de cîntec și dansuri, cu de pildă ansamblul M.A.I. vor da spectacole de gală.

Bineînțeles, nu va lipsi nici vizitarea țărilor de către participanți, care vor putea astfel cunoaște cele mai importante regiuni economice și pitorești. Ca ceva foarte caracteristic, la cererea unui delegat străin, toți participanții la intilnirea vor lucra o jumătate de zi pe șantierul unei mari construcții de interes obștesc-cultural. E poate cel mai emoționant simbol al tineretului care luptă pentru pace și și cel mai omenesc răspuns dat de tinerii amatorilor de război și distrugeri.

— Ce ne puteți spune despre ecoul trezit de această conferință în țăările balcanice și adriatice?

— Faptul că zilnic am fost sollicitat să dau interviuri telefonice marilor cotidieni din țăările balcanice și adriatice, este o dovadă că opinia publică din aceste țări dă atenția și preluarea cuvenită acestei intilniri.

— În afară dezbaterilor propriu zise vor avea loc și numeroase manifestări ale solidarității tineretului. Ce ne puteți spune despre aceste manifestări?

— Intilnirea va pune accentul pe înaltele manifestări ale păcii: artă, cultură, sport, schimb de idei. Astfel, se vor organiza discuții la diferitele case de cultură ale tineretului bucureștean, simpozioane pe diverse teme în legătură cu stringerea relațiilor culturale între țări. Vor avea loc competiții sportive (de baschet, tenis de masă, șah), recitaluri de canto, muzică instrumentală și balet. Se vor organiza intilniri între formațiile artistice, de amatori și serate comune. Se vor ține expoziții de pictură participante, avind ca subiect viața și activitatea tineretului, precum și o expoziție fotografică a amatorilor. Aceste expoziții, care vor fi deschise în sala cea mare a „Casei Științei”, vor fi itinerante, adică vor călători apoi în toate țăările participante.

100 DE ANI DE LA NAȘTEREA LUI

ANTON PAVLOVICI CEHOV

POEZIA CEHOVIANA

RADU BOUREANU

Desigur că mulți cititori ale căror coarde sufletesti au ca punct de vibrație...

Retin din lecturi mai vechi, din studiul său din scrierile critice, din literatura universală sau în scrierile noastre...

Spuneam odată într-un articol că literatura rusă este condiționată de situația...

Scriptul lui Cehov, înțeleg să opereze în limitele cu prisosință a ceea ce...

La Cehov este pregnant, stăruitor, caracterul de simplitate și adugarea în fraza...

Nici un scriitor, afară de Gogol înaintea lui Cehov, nu a cîntat, nu a invitat...

Ascultind această înfățișare a stăpînirii rusești...

Cu aflatul, din aceeași familie s'inflească...

Desigur, la Octobrescu, capitolul descrierii...

Procedeele cehoviene în zugrăvirea peisajelor...

Amănuntul pregnant, cel caracteristic, a înlocuit în descrierile sale...

poată atinge cea mai mare simplitate, limpezime și prin aceasta o mare frumusețe...

„Pentru descrierea unei nopți cu lună este de ajuns ca pe un dig să strălucească gîtul unei sticle sparte și umbra roții de la moară să se profileze întunecată...”

„Acesta tehnica a simplificării, a expresiei concise, lapidare, ciștigă teren în muncă în opera sa cu cit înaintea în viață prin experiență...”

„Părerile proprii ale lui Anton Pavlovici Cehov, despre Pescărușul în vreme ce o scria sunau astfel: „Mulțumesc discului despre literatură, puțină acțiune, cinci puzi de iubire...”

„Nedrept și aspru ca întotdeauna cu el, trecea peste realitatea că în această operă erau create tipuri puternice, purtînd eroșii, tipuri pline de adevăr și poezie și că, sub raport tematic, erau clare ideile actului eroic, arta și iubirea...”

„Și în Trel Surori și în Unchiul Vania și în Livada cu vișini, simțim vibrînd, străbătînd, acțiunea, fondul etic și structura bogată a personajelor, trăirea poetică, psihologică, filonoele de scenă — care dau farmec și strălucire operei...”

„În curente confrării i poezia minci, prezentă sau enunțată în Unchiul Vania și de eroul titlului și de medicul Astrov și de Sonia. Fiecare mărturisese după temperamentul său, după structura caracterului și a concepțiilor lor despre viață și muncă...”

„Unorii, în piesele înfrunzite act, Cehov condensase alina poezie tragică, atita putere de expresie, de durere omenescă, atita atenuare din care se degajă sentimentul care te prinde, te înalță ca să te prăbușească...”

„Trebuie să treci, să te ațezi în toate călătoriile de umbră tragică a ceea ce simțim în care se deslășoară cînd molochul, în care natura vieții sociale și destinele oamenilor vor fi altele decît în strîmba realitate a vremii eroilor cehovieni...”

„Unorii, în piesele înfrunzite act, Cehov condensase alina poezie tragică, atita putere de expresie, de durere omenescă, atita atenuare din care se degajă sentimentul care te prinde, te înalță ca să te prăbușească...”

„Trebuie să treci, să te ațezi în toate călătoriile de umbră tragică a ceea ce simțim în care se deslășoară cînd molochul, în care natura vieții sociale și destinele oamenilor vor fi altele decît în strîmba realitate a vremii eroilor cehovieni...”

„Unorii, în piesele înfrunzite act, Cehov condensase alina poezie tragică, atita putere de expresie, de durere omenescă, atita atenuare din care se degajă sentimentul care te prinde, te înalță ca să te prăbușească...”

Povestea lui EGOR

Din „Jurnalul din Sahalin”

Călătoria lui Cehov în Siberia și Sahalin a avut ca urmare publicarea unor note de drum care au stîrnit, la sfîrșitul secolului trecut, un val de revoltă împotriva regimului la care autoritățile țariste supuneau pe deținuții politici și de drept comun. „Povestea lui Egor” — înedită în limba noastră — face parte din Jurnalul din Sahalin în curs de apariție la „Cartea Ruse”.

C und după ce a fost demis din serviciu, doctorul la care locuim am plecat pe continent; m-am mutat atunci la un loc nou, funcționar, un om foarte cunoscut. Eu, în finea ucenic o singură scriitoare, o bănuie ucenică condamnată la muncă silnică; o dată pe zi venea și ocazul Egor, care nu era privit însă ca servitor; „din respect” zicea el, aducea lemne, scoala gunoial din bucătărie și imede, scoala gunoială toate muncile de care băteamă nu era în stare. Stam cîteodată și cîteoamă sau scriam și îmi dădă ceva se mișcă suflînd greu sub mîna; mă uit și-l văd pe Egor, care, descurt, hîrțile sau sterge praful sub mîca. Egor are vreo patruzeci de ani, e un om gros și neînținat, cu o buche și o gură largă și mare ca de pește și pare la prima vedere, ochi mici. Cînd îl întreb ceva, nu răspunde îndată, ci, privind dintr-o parte, întrebă mai întîi „cum?” sau „ce vrei?” și spunea „închineză voastră” dar totodată te tulburea. Să stea fără să facă nimic, e peste puterea lui și își găsește întotdeauna de lucru, oriunde ar fi. Chiar cînd s-a dat de vorbă, cu privirea căută-n jur, doar o gîsi ceva de strîns sau de reparat. Doarme cîte două-trei ore pe noaptea pentru că n-are mai mult răgaz. La sărbătorii, pînă și haina peste cămașa roșie, stă de obicei cu buca peste umerii în vîra răspîndite, ceea ce înseamnă că „se plimbă”.

„S-a durat singur casa în care stă și mestereste acum călărie, mese și dulapuri greoaie. Să se facă orice mobilă, dar numai „pentru suflatul lui”, adică pentru uz propriu. N-a bătit niciodată pe nimeni și n-a fost bătut. Doar o dată, cînd era copil, l-a lovit tatăl său, pentru că, pînă la moarte, a alstat să intre în grădina un cocot.

„Într-o zi, între noi doi a avut loc următoarea convorbire: — De ce te-ai înținat aici? I-am întrebat. — De zici, înălțimea ta? — Pentru ce ai fost trimis în Sahalin? — Pentru omor. — Poartestem de la început cum a fost. Egor s-a oprit lângă apă, și-a înclinat mîna la apă și a început să potolească. — Ne-am dus noi la biserica Vladimir Mihailici, să ne învîm pentru lemne, pentru tăierea și transportul la stație. Bine. Ne-am învîm și am plecat toți spre casă. După ce ne-am îndepărtat de sat o bucată de drum, oamenii m-au trimis la ocaz cu învalta — să o neglijeză acolo. Pe drum, încă, spre agățate, Andriuha m-a întors înapoi, căci s-a revărsat rîul și nu se poate trece. „Mîine, spunea el, mă duc la agenție cu „învalta mea pentru pîmînt și o să legăzesc și învalta voastră”. Bine. De acolo am plecat împreună: eu călărie, iar ceilalți pe jos. Apoi am ajuns pînă la Paroahin. Mujici au intrat în circiumă să lumeze, iar eu cu Andriuha am rămas pe trotuar, lîngă circiumă. El îmi zice: „Nu-ai cumva, frățioare, cinci copeici? Așa tu, aveai poftă să beau ceva?”. Eu de colo: „Păi tu, măi frate, știi cum ești, intri în circiumă să bei de cinci copeici și stai pînă te-mbești”. Da' el: „Nu, nu mă îmbăt, beau numai un pahar și mă întorc acasă”. Ne-am dus la mujici, am vorbit și am strîns cu toții pentru o litră — apoi am intrat în circiumă, am cumpărat o litră de votcă și ne-am așezat la masă să bem.

— Spune mai pe scurt, I-am întrerupt aici. — Stai, nu-mi lua vorba din gură, înălțimea ta. Am băut noi votcă, iar el, adică Andriuha, a mai luat două. Ne-a turmat mie și lui cite un pahar și am băut iar împreună. Pe urmă toți au plecat din circiumă luînd-o spre casă și am plecat și noi, în urma lor. Mi se tăiește în mijloc mergînd călare, am descălecat și m-am așezat pe mal. Cîntam și glumeam. Am avut vorbe rele de spus. Apoi ne-am scuiat și am pornit mai departe.

— Spune-mi despre omor, I-am întrerupt din nou. — Stai puțin. Acasă m-am culcat și am dormit lung pînă dimineața, cînd m-au trezit. „Hai, care din voi la bătu pe Andrei?” Le-am spus și pe Andrei și a venit și seful de post. Seful a început să-i întreb pe toți, dar nimeni n-a recunoscut fapta. Andrei era încă viu și a zis: „Tu, Serguha, m-ai lovit cu un baston și apoi nu-mi dai nimic”. Serguha n-a recunoscut. Noi toți credeam că Serguha e vinovat și am început să-l bătem. S-a năruș și ceva. A doua zi Andrei a murit. Sora și nevastă lui Serghei au invătat: „Tu, Serguha, nu spune nu, pentru tine-tu nu era. Mărturisește ce-ai văzut, trage în cine nimerescă, mi-l bîne și atunci o să-ți dau drumul”. De îndată că a murit Andrei, de-a mîin strîns cu toții la staroste și Lam chemat și pe Serghei. Îl întrebăm noi, îl scum, dar Serghei nu recunoaște. Apoi i-am dat drumul să doarmă ocaz. Cîțiva l-au pîzit, dar frică să nu-i facă ceva. El avea o pușcă și era periculos. Dimineața, io-l de unde nu-l. I s-a făcut o percheziție, l-au căutat prin sat și o alergat și pe cîmp căutîndu-l. Apoi au venit de la poliție și ne-au spus că Serghei a venit acolo.

— Ne-au strîns atunci și pe noi, iar Serghei, stii, s-a dus de-a dreptul la seful poliției, s-a pus în genunchi și a început să ne piarscă spunînd că o trei ori bășetii lui Efeem, adică noi, tocăm oamenii să-l bîne pe Andriuha. „Pe drum, zice el, am mers trei înși. Ivan, Egor și eu — și ne-am vorărit să-l bîtem împreună. Eu, zice, Lam lovit pe Andriuha cu căpeșul, iar Ivan și cu Egor s-au apucat să-l sropească în bătai încăl m-am speriat, așa, și am fugit înapoi după mujici”. După aște, pe tuptat — pe Ivan, pe Kirsa, pe mine și pe Serghei — ne-au băgat în pușcării, la oraș.

— Dar cine sint Ivan și Kirsa? — Feti Mihail. La închiisoare a venit negustorul Petr Mihailici și ne-a luat sub garanție. Și am stat noi sub garanția lui pînă la Adormirea maicii domnului. Trăiam bine, liniștiți. A doua zi după sărbătoarea Adormirii n-au judecat la oraș. Kirsa o avut martori — le-a scăpat mujici cu care o mers în urmă, dar pe mine și pe frate-meu Ivan ne-a pociat bine. Am spus acum și ție, dar judecătoria m-au crezut. Ziceau că: „Aici toți vă faceți de cap și pe urmă trîniți o minciună”. M-au condamnat și m-au trimis înapoi la zdup. Am trăit la circiumă cu lemne și aduceam mîncarea. Pentru asta îmi dădea fiecare cite o mîncare de piine pe lună. Venea cam la trei funturi de om. Cînd am oflat că ne scoate de-acolo, am trimis acasă o telegramă. Era în ajun de sfîntul Nicolae. Nevastă-mea și frate-meu Kirsa au venit să ne conducă și mi-au adus

cite ceva de îmbracamînte și altele... Nevastă-mea pingea, urla, dar n-avea ce face. Cînd a plecat, i-am dat pentru această două rații de piine, să te ducă în dar la copii. Am plîns împreună și am trimis închinăciune rudelor și tuturor creștinilor din sat. Pe drum mi s-au pus lanturi. Mergeam doi cite doi. Eu mergeam cu Ivan. La Mergorod n-avea traș în poze, ne-au ferecat în lanțuri și ne-au rus în cap. Apoi ne-au minat la Moscova. Cit am stat la Moscova, am scris o cerere de grațiere. Nu mai țin minte cum am mers pînă la Odesa, dar am mers bine. La Odesa ne-au cercetat la spital, ne-au dezbăcut în pielea goală și ne-au privit din toate părțile. Apoi ne-au strîns pe toți la un loc și ne-au minat pe vapor.

Aici, cașacii și soldații ne-au dus pe scări pînă jos și ne-au băgat înmîntur. Stăteam pe paturi și așteam toți. Fiecare la locul lui. Pe patul de sus stăteam cîinci oameni. La început nu înțelegeam ce se întîmplă, pe urmă însă am început să strige toți: „Am pornit, am pornit!” Am mers, am mers, apoi a început să ne lege. Era o căldură de stăteu oșmanii noi. Unii vărsau, alții nu. Bineînțeles că stăteuam mai mult culcați. A fost o furtună astronomică. Ne arunca în toate părțile. Am mers așa, am mers, pînă am dat de dracu. Stasnic ne-a izbit. Era o zi cetoasă. S-a făcut tunetic. După ce ne-a izbit, s-a oprit vaporul și a început să ne lege, stii, pe stîncă. Credeam că dedesubt ne leagămă un peste mare, și dă să răstoarnă vasul!). Au început să înfîdă pînțele peste gară ca să o astuce; au întins, au întins — dar n-a fost de nici un folos. Apa s-a strîns pe sub podea, sub noi, și a început să țînească și deasupra. Oamenii au început să se roage: „Nu ne lăsați să pierim, înălțimea voastră!” El zice: „Nu vă îngrozădiți, nu vă îngrozădiți, nu vă las eu să pieriți”. După aceea, apoi a început să se urce pînă sub paturile de jos. Creștinii se rugau și se îngrămădeau. Boierul a zis atunci: „Ei, frățior, vă dau drumul, dar să nu vă răzvăliți, că vă împuşc pe toți”. Apoi ne-a scos de acolo. Am cîleț o rugăciune ca Dumnezeu să potolească relele și să nu pierim cu toții. Ne rugam în genunchi. După rugăciune ni s-au dat pomești și zahăr, iar marea a prins să se potolească. A doua zi am început să transporte oamenii pe mal cu barcașul. Și pe mal am făcut o rugăciune. După aceea ne-au trecut pe la Alt vapor, unul țaresc și ne-au adus aici, la Alexandrovsk. Ne-au coborît pe debarcader în zori de zi și ne-au ținut apoi mult timp pe loc; am plecat abia cînd a început să se întunece. Creștinii mergeau din greu, împleticindu-se și parcă îi lovea orbul gînilor. Se ținneau toți unul de altul; unii îndreptau drumul, al-

ții nu, și atunci se agătau. Eu am purtat după mine zece oameni. Ne-au dus în curtea închișorii și au început să ne împorțai prin cazărni. Înainte de culcare am mîncat din ce avea fiecare, iar dimineața am început să ne împorțai mîndă din cele curenite. Două zile ne-am odihnit, a trei și ne-am dus la baie, iar a patra și ne-am minat la lucru. La început am săpat șanțuri pentru clădirea în care acum este spitalul. Am scos rădăcini de copaci, am săpat, am făcut tot ce mai trebuia și — asta o ținut o săptămîină sau două, poate și o lună. Apoi am dus birne de lingă Mihailovka, cam două țîm de trei verște și le îngrămădeam lîngă pod. După asta ne-am minat în grădina și săcăm grup pe toți apă. Și cînd a venit timpul costului, ne-au adunat pe toți creștinii și au început să ne întrebă cine stie să cosească, — și pe cel care stiau, îl însema pe o listă. Ni s-a dat pîine, crupă și carne și ne-au minot cu un porcin, să cosim finel la Armudan. Trăiam bine acolo, Dumnezeu mi-a dat sănătate și coseam bine. Pe alții paznicul îi cio-măcea, dar eu n-am auzit nici o vorbă rea de la el. Oamenii mă înjurau că merg prea reede cu costul, — dar n-are a face. În timpul liber, cu cînt ploua, împleteam țape. Oamenii dormeau după mîncare, iar eu stăteam și împleteam. Tălpile le vindeam pentru o pereche luam două porții de carne care ar fi costat patru copeici. După ce am terminat cu costul ne-au dus înapoi și ne-au băgat din nou la arest. Apoi pe mine m-a luat ca muncitor colonist Saksa din Mihailovka. La Saksa am muncit la cîmă: seceram, făceam cloi, treieram, săpam carofii și altele, iar el ducea în locul meu bine autorităților. Mîncam din ceea ce primeam de la stat și ce mi se dădea pentru muncă. Am trădit acolo două luni și patru zile. Saksa m-a purtat cu vorba că-mi dă bani, dar nu m-a dat nimic, afară de un pud de cartofi. Mi-a odus tot el înapoi și l-a predat la închișoare. Aici mi-am dat un topor și o frînghie, să tai și să car lemne. Făceam focul în șapte sobe și trăiam într-o iurtă. Căram apă și măturam pentru magaziner. Mei păteam și băcînia unui tatar. Cînd venea de la lucru, el lăsa toată în grijă mea, eu vindeam și el îmi dădea pentru asta cîinci-sprezece copeici pe zi. În primăvară, cînd zilele s-au făcut mai mari, am început să împletec opinci. Luam cite zece copeici de pe reche. Vara, aduceam lemne pe noi. Am strîns o grămadă mare pe care am vindut-o apoi unui băieț evreu. Am mai strîns și vreo șaiszeci de copeici pe care i-am vindut cu cîinci-sprezece copeici bucată. Oam în trîncit, cum o dai am timp și vorbesc cu tine, trebuie să mă duc după apă.

— Mai eu mult pînă te faci colon? — Tre-o cinci ani. — Ție dor de acasă? — Nu. Numai că mi-e tare miță de copii. Sint proști încă.

„Este vorba de avaria suferită de vasul „Kastroma” lîngă țarmul apusean al insulei Sahalin în anul 1886.

„Vaporul din flota voluntară „Vladivostok”.

Moment din piesa lui A. P. Cehov „Trei surori”, pasă în scenă la Teatrul Academic din Moscova

Știința familiei

Radu TUDORAN

In 1948, când se făcu naționalizarea, Ana Odeta Gheorghiu avea douăzeci și trei de ani și era amanta lui Militade, coproprietarul „Fesătorilor Romine Unite”, nu singurul aventurier care strânsese avere, datorită războiului, în acest mare port dunărean unde s-au petrecut faptele descrise acum.

Fata se afla la București în ziua aceea, plecată din ajun, numai ca să-și facă părul și unghiile la „Lonică” și să-și cumpere mici dichisuri femeiești, fără listă, ce se putea găsi prin micile prăvălii cu lucruri străine. La data aceea era socotită cea mai frumoasă fată, într-un oraș vestit prin fetele lui frumoase — și încă, în ceea ce o privea, acest superlativ nu infățîșa adevărul în întregime. Orgoliul lui Militade adărgase frumuseții ei izbitoroase ajutorul făcând al găteii și podoabelor scumpe, greu de găsit în timpul războiului. Ea avea aliați, fără să le știe prețul, pielea de șopirlă care-i încălța piciorul, mătasea învaluită pe coapse, pe șolduri, pe sîni și pe talie, briliantul alb stîcînd în lobul urechii, fardul adus de la Londra, colorîndu-i gura cu un roșu viu și strălucitor, parfumul de la Paris, sinteza celor mai fine și mai subtile mireme dezvaluite de neștirita floră a lumii.

Această făptură, căreia acasă i se spunea Ana, fără nici o alintare, ignorîndu-se că o mai chema și Odeta, nume nepotrivit pentru o fată sărmană, umblase odată, nu prea de mult, în picioarele goale, cu o bluză de tort și o fustă de năghin, cenușie. Copilaria ei, petrecută cu șlepu, pe Dunăre, avusese mult farmec dar nu cunoscuera huzurul. Picioarele ei, învelite în ciorapi „nylon” astăzi, fuseseră pline de colb sau de cărbune, și ea le spăla seara nu în baie, ci cu apă din Dunăre trasă pe punte cu ghiordelul. Tălpile ei, pe care pediculistul de la „Lonică” le lustruia cu „pierre-ponce” și le înmuia cu alifii ușor colorate, făcînd roz călcîiul, fuseseră odată arse și îngroșate de tabla punții încinsă de soare. Părul, strîns azi în coafuri iscusite, o înalțau de bucle legîndu-se de temple ca un nimf arămiu, citeva nu ane mai închis decît nimbii șifonilor, îi atrăseseră odată pe umeri, în loate colorile pe care le pot da vîntul, apoi și soarele — și-n locul agrașelor proicte cu mici diamante, o glumă! — avuseseră incitabile adesea fire de iarbă, de alga, luate din Dunăre. Mîinile, cu unghiile sîdelate ca elitrele unor gingași mîri-fice fuseseră aspre și bătorite, de la pompa, de la vîntul de la visle — iar de pe timpul cînd se coc nucile pînă în preajma iernii, nimic nu le mai putea scoate negreala din piele.

Intr-un loc al vieții, destinul ei sărman pur și sălbatic se schimbă — și nici n-ar fi putut crede că în atît de scurtă vreme faptele ei se va potolii fără greșăla noilor deprinderi și noilor vestimente. Iar dacă farmecul ei astăzi amțea pe cei mai tociți prețuritori ai frumuseții feminine, pricina era și cea sălbatică moștenire, purtată cu ea fără s-o vadă nimeni.

Fiindcă trupul ei, îmbrăcat în măturji care îi fuseseră străine, își păstra, printr-o tănică binecuvîntată, libertatea moștenită de la natură; ea își ignora găteliile străine și se cunoștea în vechea ei alcătuire, ceea ce-i îngăduia să se miște între oameni cum ar fi înnotat în Dunăre, să le vorbească întocmai cum ar fi vorbit sălcilor, vîntului, soarelui.

În afara acestor însușiri uimitoare, ființa ei păstra sub luciul fardului, sub scelipirea bijuteriilor, o nevinovăție, o naivitate, o curățenie pe care n-o pot avea decît copiii — și izbitorul contrast zăpăcea mințile cele mai prevăzătoare: inimuia cele mai oșelite inimi.

După ce îi puseseră asemenia aripi și o învățase să zboare, lui Militade i se întâmplase de citeva ori s-o scape din mînă, constatînd cu necaz și cu furie că fata nu îi era recunoșcătoare. Descendenta a cine știe cărei Kiră Kiralină. Anei Odeta îi plăcea podoabele, dacă le avea la îndemînă, îi plăcea viața ușoară, dar la fel îi plăcea omul chipes și tînar — iar de acesta se lăsa uneori amăgită, dacă avea gestul ales și minua cu meșteșug verbu.

Se înfelege, așa dar, că tinăra curtezană nu păstrase protectorului său credința cea mai deplină. Bărbatul nu știa însă, și nu știa nimeni, că înclinarea ei spre aventură avea alt punct de plecare decît stricătura; ea păcătua din cauza tristeții a femeii care are nenorocul să nu datoreze credință nimănui; o ciștigau nu cei ce se pricepeau să-i înfioare pielea, ci acei care, fără știrea lor, cu un gest, cu o vorbă, îi trezeau nostalgiile.

Cît despre recunoștință, ea nu avea simțămîntul acesta pentru Militade, și pentru nimeni, fiindcă nu știa prețul podoabelor și găteli, ci credea, cu un orgoliu ascuns și melancolic, numai în podoabele primite de la natură.

Dacă se întorcea în casa îmbelșugată a protectorului, îndemnul nu era alt nevoia de bogăție, ci obișnuința, golul din suflet și teama de răzbumare. Căci, pe lângă celelalte mijloace, Militade folosea, ca s-o stăpînească, puterea pumnului — și ea, întocmai ca și Kiră Kiralină din legendă, fantomatică străbună, credea, lipsindu-i altă credință, în dreptul bărbatului de a strîni femeia cu pumnul.

Dar acum bărbatul plecase și ea era singură pe peronul gării.

Sosise cu trenul de șapte seara, proaspăt coafată, într-un tator de santung havan, cu un fular de voal alb, aproape imaterial, ca o pală de fum alunecînd de pe grumaz în despicătura decolteului, fără alte podoabe decît un inel subțire, cu piatră albastră, pe degetul arătător de la mîna stîngă, cu două clipșuri mici în urechi — nu briliante ci ștrasuri, care scilipeau ca niște firisoare de rouă pe o petală trandafirică și nu păreau vulgare, oricît ar fi fost de nepotrivite călătoriei cu trenul. În poșetă avea un flacon nedeschis de „Chanel cing”, o cutie de pudră „Elisabeth Arden”, două rujuri „Max Factor”, un baton mare de ciocolată și un pachet de țigări „State Express” — nu fuma; un mic dar pentru Militade.

Militade plecase de trei ceasuri, cu automobilul — trenurile lor se încrucisaseră la jumătatea drumului —

Fragment din romanul „Dunărea revărsată”, a cărui acțiune se petrece în anii 1948-49, într-un portier naval de la Dunăre.

nu socotise potrivit nici măcar s-o aștepte, ca să plece după aceea, cu un tren de noapte.

Un om o întîmpină, cam ferit (nu-l cunoștea, poate era lucrător la fabrică) și-i intîmpe un plic scris, fără să-și scoată șapca, după care dispune repede în mîntime. De obicei o aștepta Militade, sau măcar soțului.

Ana Odeta nu dăduse nici o atenție celor pe care tocmai astăzi în zorii zilei, deși simțise fierbere între oameni, pe străzi, prin magazine; apoi ascultase, absentă, convorbirile înfrîngurate ale călătorilor din compartiment sau de pe coridorul vagonului — iuse, lesese deci că se întâmplase un eveniment care tulbură lumea, dar nu știa ce însemna naționalizarea și, neinteresînd-o, nu întrebăse pe nimeni.

Hirliă din picul soios, pe care mesagerul o ținea în buzunar multe ore, cuprîndea o lămurire obligatorie. Era un bilet, de la Militade, scris în grabă, neruos, cu creionul:

„Cred că-ai aflat nenorocirea, mi-am luat tot. Nu te duce acasă, s-a pus sigiliu. Intoarce-te în strada Plevnei și așteaptă-mă, vin să te îmbrăcesc săpămînă”.

În strada Plevnei era casa de unde plecase în 1942, de-atunci se împlinesc șase ani acum, casa părintească, s-ar putea spune, dar un avea pînă acolo locuia o mătușă. Didona, sură a mamei, care o luase la dînsa după ce fata rămăsese orfană.

Ana Odeta zăbovi citeva clipe cu biletul în mînă. Înțelegea — și nu simțea nici o durere, nici un rău simț. În casa lui Militade, sigiliu, acum, avea tot: pantofii, ciorapii, rochiile, rufăria, podoabele, paltonul, blana, parfumurile, bijuteriile — dincolo de mic, decît poate vreo listă, vreo listă din copilărie, vreo rochie veche, vreo tablă sau pînă la urmă mătușii în silă.

Slătea lîngă o bancă din capul peronului: sub braț avea, sul, două reviste de modă, cu copertile lucitoare, „Vogue” și „Officiel”, pe care le înmănușă în timpul călătoriei.

Trenul plecase mai departe, se găsea peronul. Ana Odeta lăsa, cu un gest distins, revistele pe bancă și porni spre ieșire. În piața gării pînă — erau clipe oameni, se mișca la dînsa, avea prin ce le atrage privirile. Merse mai departe, se apră dintr-o gheretă tramvaiului, își scoase inelul, cercetă în jur și în poșetă, apoi își stîrse urechi de pe gură, cu un gest mecanic, cu gîndul zburînd pe o mîla de fier, dar fără să urmărească vreunul; înceu să rămîna răgăși, cămășe, înmănușă în altele (nu-i creu) înfășurătoare de sub inelul vopsit. Se uită la pantofii soții — era încălțată prin simțămînt pentru un eveniment, dar nu putea să se deserteze acum.

Ajunse acasă, pe jos, la ora amurgului, cînd vecinii stropeau trotuarul; o văzură toți dar fiecare se trase în curte, ferindu-se să-i vorbească. Numai maiorul Guzmanis, de la Cercul de Recrutare, pensionar de o lună, așteptă pe o scaunel de buclărie, la poartă, îi striga de pe trotuarul celălalt, făcînd semne cu bastonul:

— Bine-ai venit, dușule Odeta!

Știa bănuia, deducea că fata se întorsese acasă și se bucura diavolește, cu ochiul scilipid sub monoclu, de această schimbare a soartei. Ochiiu celălalt, primind astfel lumina, părea plin de mizericordie și compătimire.

Ana Odeta nu întoarse capul, căci într-un ochi de apă, udindu-se pînă la gleznă — și astfel, cînd deschise poarta, avu senzația aspră că se întoarse acasă în picioarele goale, cum umblase pe vremuri.

Seara, la masă, capul familiei zise:

— Ei, și-acuma?
— Il chema Pol (Apostolescu), il era unchi și credea că el o crescuse, dar n-avea nici o pretenție, renunțase la recunoștința umană, consolidu-se cu băutura, deși aceasta îi minca zilele; avea o veche și primejdioasă boală de inimă, angor pectoris, după diagnosticul pus de medicină — pe limba obișnuită angina pectorală.

Venise beat și acum, pe jumătate, desăvîrșirea urmînd să se facă după cină, dar întoarcerea fetei îi frezise — și nu-l desăvîrșea nimeni! Era băutor vechi, iar în ultima vreme băutura însemna pentru el unca profesie; bea din lipsă de ideal, din lipsă de noroc, din sărăcie, bea fiindcă nu credea în nimic. În nimeni — socotea lumea un haos în care singurul reper sigur rămînea lipsa omeniei. Înă, dacă lăsa la o parte filozofia, bea fiindcă îi plăcea vinul.

La întrebarea lui, Ana Odeta zîmbi fără voce; simțea, nelămurit, o mulțumire dușmănoasă văzînd panica în care intrase familia.

— Nu ride ca proasta! o muștră mătușa Didona.

În ajun nu i-ar fi vorbit astfel. Fata își dădu seama că în ochii lor decăzuse și asta îi mări mulțumirea.

— Ei, și-acum? repetă capul familiei.

Mătușa răspunse în locul nepoatei, cu o dezinvoltură care trebuia să acopere teama:

— Ce-i aia? și-acum? O să-și găsească altul!

Era sigură, dar fiecare neguștor simte o neliniște pînă ce își tocmește marfa și ia arvună.

Cina sub umbrar, în curte, și la lumina din casă, care se strecura printre frunze, frumusețea Anei Odeta izbucnea ca un strigăt de fîră.

Capul familiei se uită la ea prin monoclu. În tot orașul purtau monoclu el și maiorul Guzmanis, fără să se știe care-l pusese primul — și de-aici, fiecare socotindu-l imitator pe celălalt, între ei plutea, nedecărată, o veche ură.

O clipă, privind-o, păru el însuși tulburat de farmecul fetei; pe urma înghiți greu un nod de clef care se strînsese în fața omului. Își scoase monoclu, întoarse capul repede, cum s-ar fi aprăț de ispită, și rămase pe gînduri, cu privirea în furtule.

Un timp tăcură ca morții; vii erau numai ochii Anei Odeta și zîmbetul de pe buzele ei cămoșose, care parcă plîpău sub bolta umbrarului.

În sfîrșit, bărbatul își scutură un fior din spinare, ridică privirea și se uită lung la nevastă, fără să-și mai înfigă monoclu în orbita învețită de băutor. Se uită lung — și cu ciudă, și cu batjocură, și cu tristețe. Pe urmă spuse numai o vorbă:

— Proasto!

Tonul era mai insultător chiar decît cuvîntul, dar nevasta îl îndură fără se simți jignită, cum îndură

acoperișul casei plutea și simțea. Nu din supărare, nu-i făcuse niciodată capotă, ci fiindcă nu punea nici un preț pe cuvînt. Avea cînceteci și doi de ani vîră asta, lezarde grele pe față, semnele unei vieți abuzivă, o arătaoasă mai bătrînă — o băbi, să nu îi avut privirea așa de vie (era înclinată și viciată) — privea feribunde odată, și galeșă. Se mai amintea și astăzi că lustru lustru lustru și brumă.

În războiul din 1918, cînd armatele noastre erau la Moldavia, deținuți o condamnase la moarte. Militade fusese seama un ofițer român răzbit la retragere. El ascundea nu din simțire patriotică, nu era timp să se gîndească la asta, numai să îl lăsa, dar la fel de arde, iar îl ascuț cu acțeași patină. S-ar fi împușcat-o, dacă nu venea s-o scape un pașă, colonel în armata rusească, aliat cu Makonnen și cu celălalt.

Năuă inimă de lene, dar poate ea să îndure și să dăvîrșă? De mult nu mai știa nimeni, nimic des, pe ofițerul român, nici despre pașă — ea tot se gîndea la dînsul — și la alții; datorită urii era să moară, datorită celuilalt mai trăia și astăzi — cum să-și uite? — avea să-și fie mîna loată viața!

— De unde să-ți găsească altul?! Cum capot la mînă, după o lungă pauză.

Nevasta îl privi nedumerită; ce năstîrji părea: ochii așteptă care îl înduraseră atîtă dată!

— Cum adică, — se uită dînsa — s-au terminat bărbatul?

— S-au terminat!

Bărbatul avu o tresărire, o crispare scurtă a obrărilor și își duse mîna la piept, unde zvîcnea inima.

Nevasta îl privi și privi apoi, care continua să zîmbescă (în loc s-o supere, zîmbetul ei o încorajă pînă, îl împușcă altele), pe urmă făcu un gest cu capul, se scutură și răspunse ca unei glume proaste:

— La mîna lăsa-mă pace!

— S-au terminat, aștepte ce-ți spun, femeie nevinovată! rezu capul familiei, solemn și tragic ca în decorațiile de la grupul. I-an jughînit pe toți, s-a zis cu bancherul, cu armatori, cu fabricanții, cu bogătașii.

Aici se apră hucăind scurt, ceea ce dădu prilej fetei să răspundă cu un suris de batjocură, sigur de sărbătorile bărbatilor.

— Dar ce, Astăzi nu-i întregi, n-au și în lume?

Zise chiar vorba subrațnică, pe care în familie n-o mai socotea nimeni răvănă, ca pe nici una din vorbele învecinate. E drogi că de rosit nu le restea nici capul familiei, nici nepoate, dar erau deprinși să le apără, fără să tresară sau să roșescă.

— O fi așijd, dar n-au bani! răspunse bărbatul.

Cu acestea, socotii discuția închisă deodată și își porni spre circumscrie, în tunelul de noapte.

Mătușa Didona rămase fată în față cu Ana, pe care, acum aproape douăzeci și trei de ani, într-o zi de ianuarie, geroasă, cînd șlepu familiei ierna la Turnu-Severin, un alsacian, voios și roșu la față, domnul Veber, magaziner la societatea Franzească

de navigație, fiindu-i naș, o mai botezase și Odeta, nume necunoscut pe Dunăre, adus aici de departe.

După ce bărbatul ieși pe poartă, mătușa Didona se aplecă peste masă:

— La dă, mamă, biletul ăla incoace, să-ți mai vîd odată!

Ana Odeta luă poșeta agățată de spătarul scaunului, ca la restaurant (n-o lăcase în casă, se simțea străină, gata parcă să plece după masă) scoase hirtia și i-o întinse.

— Nu vîd fără ochelari, citește tu, mamă!

— Ce să mai citești? Doar știi ce scrie!

Biletul lui Militade fusese cercetat îndelung în familie, înainte de mesă.

— Și de ce zice unchi-tu că nu se mai întoarce?

Nu scrie acolo că vine să te ia într-o săpămînă? Să nu te duci, mamă, pînă n-om hotărî, nouă ce ne lasă.

Fata scoase un scîncet:

— Mămico!
Și cum spuse această vorbă, chipul ei se schimbă dintr-odată, se arătă trist și dulce, ca al unei copilă care își strigă mama pierdută. Avea aproape patru-sprezece ani cînd venise în casa aceasta, trupul ei nu-i mai trebuia mult să se împlinescă, vestind de pe atunci desăvîrșirea lui de astăzi — dar noaptea plîngea, chemîndu-și mama cu același scîncet sfîșietor de trist și de dulce: mămico, mămico!... Și fiindcă mamă nu mai avea, se înecase sub ghiață, îi dădea numele ei mătușii, fără s-o iubească, fiindcă trebuia să plîngă și să se alinte — și dac-ar fi spus mămico pernei, peretilor, ferestrei albastre de sticlă, transpirînd de sub fereastră, ceilalți ar fi crezut-o nebună.

Astăzi cuvîntul rămăsese numai o deprindere, dar cînd îl roștea își mai simțea și-acum inima ghemuită, nu era un cuvînt pentru clipa asta, ci pentru copilăria pierdută, de-aceea rămînea deasupra păcatelor, ca un urgiat slab, ca o chemare a animalelor mici, alungate.

Mătușa stăruie leu:

— Da' ce, mamă, să te ia și noi să rămînem pe drumuri?

— Nu-ți face grijă de pînă! N-o să mai vină!

— Fîndcă așa spune unchi-tu?

— Nu; știu eu mai multe.

— Dacă ști, faci rîu cu nepoi apoi și mie!

Mătușa făcu brumălață în vreme, își așteptă ca lăsa să-și dea o lămurire, apoi, văzînd-o că taste, apucă să scrie de altă parte și lăsa biletul cu palma în masă.

— Dar cu casa cum o să rămîni? De ce nu porți sigiliu?

— Ți-a explicat Pol: fiindcă era închisă și pe mamele fabricii.

— Unde-i casa și unde-i fabrica?

— N-are nici o importanță.

— S-o fi luat pe numele tău?

— Uite că n-a luat-o!

— Fîndcă ai fost proastă?

Furia mătușii se prelîncea în frînte și se începu să-și plîngă pe gură:

— S-au terminat proști și eu, că nu m-am deschis ochii la vreme, las-mă în dracu'! Da' ce, m-aș fi ascultat? Te creded dezagăit!

Suplînd, făcu un timp, apoi izbucni în rîni:

— Dar lucrurile cînd le dă?

— Care lucruri?

— Care le ai acuma, vîntule, bălăstare, bălăstare...

— Am doar o brană.

— Dacă ai fost proastă!... El zicea, cite simt, cînd le dă?

— Nu înțelegi că nu mi-e mai rău?

— Fîndcă așa spune unchi-tu?

— Da; e! Cunoaște logice.

— Ce legi? Nu-i lucrurile ale?

— Nu.

— Dar ale cui?

— N-ai auzit? Ale fabricii!

Auzise, îl explicase bărbatul, și începuse la legătură prin tribunale.

Introdusă, era doar o vorbă de omenie: Militade plecase cu minile goale — cu un pol în buzunar, după ce plătiese trenul. Capul avea agonișel undeva, nu se îndoaia nimeni, dar măcar pentru clipa asta, soarta se arătase dreasă; cu un pol venise în pînă, cu un pol plecase!

Militade venise în oraș cînd să încegă războiul. Ușii își mai amintesc, poate, că în timpul cînd politica hitleristă încerca în țările balcanice, intenționînd între altele, să și facă o bază de unde să atace Grecia, ca să vină în ajutorul lui Mussolini, al crui război stîrnise rîni: bunii, un maior neam țigănesc la București, în luna iulieului „Ambasador”, zua rămasă mare de față cu toți trecătorii. Făptușul era grec și gestul lui putea să însemne un preț; răspunse agresivității viitoare.

Îndată zărele începură să urle, ațînd urzimpotriva grecilor din țară; cei mai înțelepți, su mai fricoși, dintre aceștia se temură că vor avea e împingătorii soarta evreilor și cîntărară să-și pînă la adăpost, dacă nu pielea, cel puțin averile.

Datorită acestui împrejurări veni în oraș Milade, aduc de bătrînel Iacob Vanvacas, proprietarul es-

Militade rămase aici asumîndu-și conducerea fabricii acesteia, ca s-o pună pe roate, iar ceilalți se stabiliră la București, unde era sediul central al firmei. Ne mai fiind văzuți în oraș (de altfel nu apucase să-i vadă nimeni) lumea îl socoti proprietar pe Militade, cînd la drept vorbind nu era niciunul — și îi dădu cîntărea care se cuvine.

De unde venea omul acesta nu se află niciodată bine — și nici Vanvacas, dacă știa mai multe, nu se grăbi să sature curiozitatea lumii.

Unii spuneau că avusese o societate de navigație în Argentina și că fusese expulzat, fiind amestecat într-un complot împotriva Președintelui, dar că își salvase averea, avînd-o în lire, la Londra. După alții venea din Congo Belgian, unde ciștigase bani cu un șliu ce concesione.

Adevărul este că fusese și-n Congo, și-n Argentina, și-n alte părți ale lumii, ceea ce nu-i împiedica să aibă familie în România. Dar aceste călătorii cu ferul nelămurit nu-i aduseseră altceva decît un trofeu de tenis la Cannes, în 1930, iar în 1937 un campionat de schi la Garmischpartenkirchen. Era, pare-se, un sportiv, și din asta nu putuse face parate; avea de gînd să le facă abia acum.

Puțin grec și el, după unul din bunicii, (ceea ce atrăsese îndată simpatia lui Iacob Vanvacas și reprezentarea, de fapt, pentru el, singura garanție), puțin italian, după o străbunică, puțin austriac, după mamă, puțin francez după nevastă (dacă se admite) — Militade mai era și romîn, cită rămîne, și rămînea destul, dat fiind că avea cetățenia romînă.

El readucea, în portul acesta, unde de zece ani prea rar mai ancorsa vapoare străine, ceea vîră a omului care a colindat lumea. Avea patruzeci de ani la venire, nici un fir de păr alb în părul negru, des și aspru ca o coamă de mistrel, se făcea drept deși era înalt de statură, și se mișca sprinten, cu a agerime de sportiv, care lipsește adesea unora mult mai tineri.

Singurele semne mai aspre pe care le lăăsaseră anii erau culele de pe frunte, brutale, ca urma unor repetate încercări de scalpare, și două cule „amare” în colțurile gurii; nu părea însă un om sensibil la amărăciune — socotea dulce și viața și lumea, iar semnele dure de pe figură îi dădeu o expresie nar-praznic de vie.

Adăgînd la acestea o mare precipe și îngrijire în alegerea costumului, a cravatei și gulerului, o perfectă știința a purtării cu omenii, o limbă franceză și engleză vorbite ca la Paris și la Londra, pe limbă germană care îi era, la fel ca romîna, limba de toate zilele, putînd să răspundă pe loc, la orice întrebare, din orice domeniu, (fără adîncime, dar asta nu se băga repede de seamă) — fiind adică un fel de mică enciclopedie, știînd și zîmbească, să ridă și să se încruntă la nevoie, iar peste toate acestea avînd darul să placă femeilor, se înfelege îndată ce apră în era drumul în lume.

Teșateria lui Iacob Vanvacas merse greu în ultima vreme; de altfel orașul nu avea specificul fabricii industriei textile. În aparență, asociații nu făcuseră o afacere bună. Meritul lui Militade era că, în cînd fabrica deveni foarte prosperă. Anumite relații cu un general de la Ministerul Inzestrării Armatei îi aduseră importante comenzi militare — pînă de mătase artificială pentru sacii de pulbere trebuitori războiului. Cu asemenea comenzi nu era timpul să se ducă prea mult tratative, să se facă economie. Prin aceiași ministru veniră din Germania noi mașini și războaie, din Italia colofibră cu miile de tone — și comenzi se înmulțiră.

În anul următor, afacerile mergînd din ce în ce mai bine, vindu-se noi perspective, Militade se prezentă la Iacob Vanvacas, în numele asociațiilor și cu un milion de lei — preț neînsemnat la vremea aceea — primi înapoi scrisoarea de garanție.

Venerabilul grec, fără moștenitor, doar cu o veche fîtoare care azi îl oblojea rînilor, fu mulțumit să vadă mîncă milionul acela, care, la drept vorbind, reprezenta din partea lui Militade un gest de maritimie; știa, din gura avocatului care îl slujise ani de zile, că o scrisoare privată în asemenea afaceri și mai cu seamă în împrejurări așa de grele, ar fi fost peste putință să-i dea ciștig la judecată, chiar dacă ar fi mers pînă la Casație, instanța supremă a Justiției romîne.

Dacă încredințînd fabrica asociațiilor făcuse poate o prostie, de data asta, primind milionul, arătă mai multă înțelepciune, fiindcă banii îi îngăduiră să trăiască bine un an de zile, pînă muri de apoplexie.

Așa, Militade și ai săi rămăseră stăpîni — și pînă în 1948 nu îi supără aproape nimeni. Șifritul războiului aduse oarecari turburări în mersul teșateriei, devenită între timp o dezvoltată industrie, cu trei sute de lucrători, în afara funcționarilor din birouri. Alifia oamenii nu puteau fi lăsați în incertitudine, și-apoi în țară era mare nevoie de produse textile. Statul dădu comenzi, în locul colofibre se aduse bambac, ca înaintea războiului, nu se mai fabricau sacii de pulbere, ci pînă și stambă pentru mulțime.

Pe lîngă ciștigul din acte, asupra cărora noi inspectori își exercitau destul de sever controlul, Militade știa să-și mărească agonișea vinzînd pe sub mînă neguștorilor anume prisosuri de marfă, provenite din incusănta contabilimii. În acest fel păgubea nu doar statul — își înșelă și asociații, fiindcă lua tot plusul, nu doar o treime.

Probabil aceștia, la rîndul lor, îl înșelau la celelalte întreprinderi ale firmei, nu avea ce le face, știa legile neguștoriei, după cum, poate, știa mai bine decît alții mersul politicii mondiale.

Se anunțau vremuri din ce în ce mai grele pentru fabrică, exploatarea se schimbau

Vladimir CAVARNALI

Vîntul

Hai, vitezule, vînt cu aripi ceaști, scutură norii pe drumul de țară. Pămîntul uscat, dămînta de grîu și secară doarme sub brazdă și așteaptă să vii.

Hai, vitezule, flu ai stepei și ai mării, scapără-n galop poicoava de aur! Stoluri-stoluri de grauri scutură de adio ogoarele țării...

Scutură norii să plouă-n Dobrogea noastră, să cînte-n lanuri de aur pasărea mălăstră...

O faciă...

Ca un maistru de șarje rapide, aplică către ușa cuplorului fruntea, prin ochelari de cobalt să văd spicul lăcărîi albe...

Din lava aceasta de oțel, în care vîntul biciuia ploaie de jăratic, turnați un lingou fermecat, o faciă de aur să fie în calea tovarășilor mei, să alerge-n galop, către zorii vremii de aur...

Aurora CONȚESCU

Țintec pentru delta mea

Esti albă, Delta mea: o balerină, din care alb balcează cormoranii, din mprumut îmbrăcămintea fină din puf de lebădă, din tui și din lumăc?

Și care țărură venețiană și-a-ncremănt în sică, ca-ntr-o clești, canalele cu auzii albi și pești și cu-un lăcărîi mare și rotund căzută — de greu ce-a fost — tocmai la tînd?

Și mie, care vraci, cu vrăji și cu descănt, mi-a pus flori de floare în cuvînt și în inimă o sacolomon, să te-ndrăgesc — cum te-am și îndrăgit — și să te cînt, în leul cum te cînt?

Încă n-am fluier destule, Delta mea, pe cîle să-ți spun doleze, ca vrea. Și pe fragia strună, dată mie, nu-ncăpe-ntr-un șipote de mîndrie ce-și trage încropitele flinții din aspra trîdă a altor mîni, cîte te-ncing în strai de curcubeu, mai iscusit decît pot face eu.

Tu nici nu știi, că de atîta vreme, în tîne legeni sute de poeme, în reimpresălele ogii de vînturi verzi, de vînturi străvezi.

Din lut arid și din mocirlă cresc și vîntul ce-ncrăjește, vara, balta, le-aplecă pe a parte și pe alta...

Cu degete de fier și de oțel, le-adună azi, din părul tău rebel, coloșii cu tălpi lungi, bătuțe a zîmți. Le simți în tine fremătău? Și simți cum ochii apeli, ca un far pe-atîntul tău, cînd luacec încet, te toarnă-n vilori, ca-ntr-un țipar de traic și marmoreean sonet?

Nu, dară, vraci, cu vrăji și lăcărîi, imi toarnă bucurii în băduri, ci nestemate-aduse la lumină din suflute, ca din adînc de mînd, dau versurilor mele har, să șadă sub cîntătoarea veacului cascădă.

Constanța BUZEA

Spre munte

Ne căutăm de dincolo de zare, Ca două vînturi alergînd spre munte. — Potecilor, potecilor mîrunte, Ne-ai împleti-ntr-o singură suflare!

„Ridică-mă, voinice, din cale! — O ramură se tînguie ușor — Și țî-oi cînta ca fluierul, de dor, În drumetia gîndurilor tale...”

„Ridică-mă, frumoaso, dintre brazi! — O ramură imi spune la ureche — Cînd codri își va-ntinde umbra veche, Te-oi sprîjini, în hăuri să nu cazii...”

Ne căutăm de dincolo de zare, Ca două vînturi alergînd spre munte. — Potecilor, potecilor mîrunte, Ne-ai împleti-ntr-o singură suflare!

Iosif NAGY

Ț cerul mai aproape

E cerul de a vreme mai aproape De coșul casei noastre și de ape. Ne facem scări spre el din cărămizi, Iar sfîrșii-n ceruri ne privesc livizi Și se întrebă: cît întindem struna, Că am ajuns să le luăm și luna? Și ca să nu-i gonim în săbiștie, Ca pe ciocoi, cîndva, de pe moșie, Își tot ridică înspre Domnul graul! Să ne strunească sau să mure răul.

Cu suflet îndrăzneț și nesupus, Noi scara ne-o-nlătăm spre cer, în

Doar bunul meu bătrîn, plin de nire, Cînd slovenește-ncet lîngă zăre, Că stîm pe lună ca pe un virf de mîte, Mai încrețite brazdele din frunte Vechi amînții de cînd lăsoase să! — Ehe, v-ai înfrîți cu necurat!

Ci eu zîmbesc... Știu. Inima-i bădă, A-ngeunătorit atîta în țărîni Și-atîtea legi i-ou tat săpăt mîinte Că nu-ndrănește zborul încînt!

Se va deprinde, în curînd, urul, Cum s-o deprins mai ieri cu leibuzul.

O carte recent apărută în Uniunea Sovietică și intitulată *Problemele realismului în literatura universală*, va prezenta desigur un mare interes și un înnoștabil folos pentru specialiștii din țara noastră, pentru toți cei ce studiază sau se preocupă într-un fel sau altul de dezvoltarea literaturii și artei în genere. Volumul reunește materialele discuției asupra realismului, purtate în U.R.S.S. în aprilie 1957.

Importanța deosebită a problemelor abordate ne este mărturisită de titlurile diferitelor studii incluse (rapoarte la discuție sau luări de cuvînt în cursul dezbaterilor) precum de pildă, I. Elsberg, *Probleme litigioase ale studierii realismului în legătură cu moștenirea clasică*; V. Scerbina, *Despre realismul socialist*; K. Zelinski, *Forma națională și realismul socialist*; V. Perlov, *Realismul și curentele moderne în literatura rusă la începutul sec. XX*; M. Strapcenko, *Metoda realistă și individualitatea creației*; D. Blagoi, *Specificul realismului rus în sec. XIX*; A. Ivașenco, *În legătură cu realismul critic și realismul socialist*; N. Konrad, *Problema realismului și literaturii Orientului*; R. Samarin, *În legătură cu problema realismului în literatura apusene din epoca Renașterii*; A. Eliștratuva, *Raportul dintre realism și romantism*; D. Lihaev, *La izvoarele realismului în literatura rusă*. Am mai putea cita contribuțiile prezentate sub formă de luări de cuvînt pe marginea referatelor principale printre care: *Formarea realismului în literatura universală și realismul clasic din sec. XIX* (V. Jermunski). *Despre definiția realismului* (N. Ghei), etc. În volum figurează și concluziile asupra discuției aparținînd lui I. Anisimov și I. Elsberg (*Problemele realismului și sarcinile științei literare*) care aduce pînă la punct asupra chestiunilor mai ample dezbătute și o sinteză utilă asupra dezbaterilor desfășurate.

Concluzura rodnică dintre cei mai de seamă specialiști din diferite ramuri ale științei literaturii a asigurat tratarea și rezolvarea temeinică a un șir de nivel științific și unor probleme cheie pentru dezvoltarea literaturii din zilele noastre, pentru programul teoriei și istoriei literare contemporane. Trebuie dincolo de granițele cercetării oarecum clasice ale realismului în literaturile europene (rusă, franceză, engleză, italiană, germană, literaturile țării de democrație populară) și-a discutat problema realismului în literaturile Orientului.

Ar trebui de asemenea subliniat spiritul combativ în care au fost concepute studiile și volumul în întregime, polemica susținută desigur împotriva esteticienilor și istoricilor Mării Burgheze, împotriva revizionistilor și a diferitelor „teorii” în genul „nou-nou realism” sau al „crizei realismului”.

Problema centrală abordată în cadrul dezbaterilor și reflectată ca atare și în volum este cea a conținutului pe care-l acordăm noțiunii de „realism” și implică și cea a locului pe care realismul îl ocupă în dezvoltarea literaturii universale.

În discutarea acestei probleme s-au precizat două puncte de vedere antagonice. Unii cercetători au susținut teoria după care întregul proces de dezvoltare a literaturii din cele mai vechi timpuri și pînă astăzi ar fi înfățișat lupta între realism și antirealism.

Alteori concepția sintetizată în lucrarea lui G. Nedosivîn Studii de teorie a artei, pe care în cadrul dezbaterilor a susținut-o într-o variantă nouă G. Friedlender, transpune în mod mecanic în istoria literaturii și a artei situația din domeniul fizic (lupta între materialism și idealism), exagerată peste măsură greutatea specifică a antirealismului în artă care nu poate fi totuși asemuită cu cea a idealismului în fizică și ajunge pînă la urmă să identifice noțiunea de realism cu cea de veridicitate. Marea majoritate a cercetătorilor au criticat teoria „realism-antirealism” pentru caracterul ei mecanic, abstract, simplist, antistoric, care duce în ultimă instanță la ignoran-

Problemele realismului în discuția criticilor sovietici

rea procesului istoric real al literaturii mondiale” (Blagoi). I. Elsberg subliniază că „această concepție apare ca o consecință a acelei metode de studiere a literaturii care pune accentul principal nu pe cercetarea specificului de conținut și formă, ci pe problema filozofică”, a operelor literare și arată că „împărțind toate fenomenele de artă între realism și antirealism” această teorie se găsește adesea în neputință de a explica momente complexe din istoria literară, cum ar fi de pildă: „romantismul german și impresionismul francez, nevoită fiind să le atribuie „integral” sau realismului sau antirealismului”. Com-bătînd consecințele directe ale acestei teorii și anume, împărțirea realismului în „realism primitiv”, „realism antic” sau „mitologic”, „realism naiv” (al epocii feudale) etc., ca și varianta propusă de Friedlender — „realism naiv” și „realism conștient” — Elsberg spune: „concepții pe care o criticăm... îl este străină însăși noțiunea de metodă de creație. Pentru că realismul nu înseamnă nimic altceva decît adevăr și nu un anumit tip de cunoaștere artistică, a cărei trăsătură principală este înfățișarea veridică a realității”. „Realismul și adevărul sînt într-adevăr indisolubile, dar — argumentează savantul sovietic — nu întotdeauna adevărul se identifice cu realismul.

Adevăr există și în literatura antică și în clasicism și în sentimentalism și în romantism”. Pe cînd „realismul așa cum ne arată istoria artei este o anumită metodă de cunoaștere a adevărului din realitate, metoda cea mai fecundă, mai importantă, dar nu unica”.

Concepția „realism-antirealism”, majoritatea covârșitoare a specialiștilor (I. Anisimov, I. Elsberg, R. Samarin, D. Blagoi, A. Ivașenco, T. Motileva, A. Zis, V. Asmus, V. Vinogradov, A. Eliștratuva, etc.) i-au opus punctul de vedere după care realismul este o noțiune cu caracter istoric, „o categorie istorică”, „o metodă... care se formează ca un sistem estetic cu existență obiectivă numai în anumite condiții istorice”. (R. Samarin).

Socotînd „teoreticește pe deplin justă” poziția celor ce preconizează studiul concret-istoric al noțiunii de realism, D. Blagoi afirmă că „realismul nu apare de la începutul neputerilor, din momentul nașterii literaturii, ci se formează într-un anumit moment al dezvoltării ei istorice”. „Cercetarea realismului trebuie să aibă un caracter concret-istoric și un înalt nivel teoretic, să se bazeze pe analiza unor opere considerate în unitatea lor de conținut și formă, în specificul lor artistic, în ceea ce au ele original”. — argumentează I. Elsberg, arătînd totodată că realismul reprezintă „drumul principal al dezvoltării artistice a omenirii”.

Concepția criticată elimină tocmai acest aspect esențial al rolului important jucat de realism în istoria literaturii și artei universale, întrucît prin identificarea realismului cu veridicitatea desființează

orice termen de comparație, orice altă metodă artistică.

Asupra rolului important pe care l-a avut realismul în istoria artistică a omenirii, devenind din sec. XIX orientarea principală în continuă creștere și dezvoltare, a insistat cu argumente convingătoare T. Motileva „realismul — a afirmat ea — nu este pur și simplu „unul dintre curente”, ci reprezintă DRUMUL PRINCIPAL (sublin. în text) de dezvoltare a artei, metoda de bază a artei”.

De altfel, stabilitatea acestui principiu are o importanță deosebită pentru teoria realismului socialist, căci după cum subliniază Elsberg: „numai de pe această poziție putem înțelege rolul realismului socialist ca al unei metode de creație care dă libertate de afirmare întregii game variate de stiluri și forme artistice. Realismul socialist a moștenit tot ce a fost mai bun din ceea ce au creat metodele artistice anterioare, și în primul rînd, realismul, în decursul istoriei multisecolare a artei”.

În concluziile trase, I. Anisimov a arătat că „discuția a confirmat pe deplin multiplele temeiniciei concepției istorice despre dezvoltarea realismului” și a scos în evidență semnificația acestei biruințe asupra teoriei „realism-antirealism”: „...marea înțelegere istorică a realismului ne îndrumă... să tragem o concluzie foarte importantă... și anume că realismul socialist este o necesitate istorică”.

Din această înțelegere istorică a realismului decurge în mod direct problema de a stabili momentul în care se poate vorbi de apariția acestei metode artistice. Între cele câteva puncte de vedere formulate au atras s-au impus două, împărțîndu-se între ele adevăratele majorități cercetătorilor. Primul, susținut în deosebire de R. Samarin și I. Elsberg, situează originea realismului în Renaștere, istorismul ca un element nou adus de literatura din această perioadă în zugrăvirea vieții, fiind principialul argument invocat. Cealaltă opinie, afirmată de D. Blagoi, N. Konrad, V. Jermunski, și susținută de mulți participanți la discuție, stabilește originea realismului în a doua treime a sec. XIX. Ea se întemeiază pe considerentele că în această perioadă realismul, ca metodă și curent, a îmbrățișat toate literaturile europene, a realizat opere clasice, a devenit o metodă artistică dominantă.

În legătură cu procesul de formare a realismului și de dezvoltare a sa la diferite etape, intervine problema deosebit de interesantă a raportului dintre realism și romantism, naturalism, modernism și în primul rînd între realism și realismul socialist. Cercetarea acestui din urmă aspect înseamnă, de fapt, abordarea problemei destul de mult discutată în ultima vreme a tradițiilor și caracterului inovator al realismului socialist. Respingînd vechile teorii care vorbeau despre o „ruptură” între realismul critic și realismul socialist, învîncînd în acest sens, argu-

cronica literară

expresie a sufletului popular, a idealurilor celor mulți

Adeea cînd stau de vorbă cu mine, regăsind ce mi-ai dat, eu vă dăruie din nou chemările voastre înmulțite-n ecou între voi și coline. Adeea în vers vă sînt propria voce, un orîmpel dintr-un cînt ori o dungă de-azur. pîlpire de vară, ori poate contur al masivelor roce. (O voce) Poezia întreg și parte, din ciclul cu același titlu, repetă în trei strofe inspirate, aceeași idee poetică

de I. D. Bălan

pădurea — nu un singur plop foșnînd mereu! N-am timp pentru minusculele dureri, dezamăgiri de-amor sau plîns în pernă. Trăiesc în azi, în mine, nu în ieri volumul e totuși prea puțin oglindă a realităților celor mai acute și mai semnificative pentru viața de azi a poporului nostru. Vrem să spunem că volumul oglindește cu precizie și substanțial, adesea numai un aspect al acestei realități, numai partea, întregul fiind tratat în fraze foarte generale, didactice și puțin expresive. Această atitudine o confirmă și preocuparea

Beau din izvor cu minile-amin două, și mai cu sele încă aș bea, fie în expresii care îngreiază înțelegerea, se interpun rigid între poet și cititor:

Scipește roua sfîntă fără seamăn, pe frunzele de-aramă ce-au căzută în codrul vechi, mereu necunoscut, sub toamna caldă a focului meu gemăam. Nu, bunul meu, străvechi și nou pămînt, nu îndajuns te mîngîiără pașii... Aș te-mbrățișez cu Făgărășii, la cumpene de ape, lîngă vînt. Strofele acestea, din pricina lipsei de adîncime a sentimentului, ca și din pricina unor expresii și cuvinte nepotrivite, ridică unele nedumeriri. Elementul de pas-tel, relația om-natură nu ne apare într-o

Poeziile grele de gînduri și sentimente profunde, nu sînt cele întinse și tulburătoare. Apele tulburi nu sînt totdeauna și adînci, cum nici poeziile impenetrabile nu sînt și profunde.

Astfel poezia Ochii de mare e construită pe o simbolică abscondă, aproape ermetică, nefiind în stare să contribuie la mesajul ideologic și artistic al volumului. În preajma fîntinii se trece ușor, cum trec norii pe cer, mîngîind că apa-i sărută-n adîncuri. Nu-i fluviu, cascădă: o gură uscată cu buze de lemn, o ciuhură-n zare; dar știi? În fîntini se deschide ochiul de mare...

Dar, așa cum spuneam mai spre începutul acestei cronici, volumul de versuri întreg și parte conține și poezii: de o mare sensibilitate, de o deosebită realizare artistică, vîndînd o linie ascendentă în creația Veronicăi Porumbacu. Poezia de atmosferă, Nocturnă, are ceva din florul adîncilor tăceri de noapte, ceva din simplitatea majestuoasă a cerului de vară, conținînd totodată și un discret elogiu al omului sovietic, cuceritor al spațiilor siderale, prin care azi „trece planeta cea nouă”.

„De la fereastră, fără somn mă priveam în lacul uriaș al nopții: eram liniștea sau cîntul etern al cerului sau poate coama Veronicăi stelare prin care trecea planeta cea nouă ca vîntul în păr. Eram adevăr ori visare, ori poate din fiecare cite ceva...” (Nocturnă)

Vasul „Potemkin” este o piesă antologică. Poezia se caracterizează printr-o notă gravă, solemnă, prin suple articulării care transmit cititorului sentimentul răscolor al acestui măreț act revoluționar. Imaginile sînt înțelese și de o remarcabilă autenticitate. Expresia e densă, firească, solicitată organic de conținut:

„Tu cea dinții pluteai pe-o mare beată, corabie trezită-n vijelii! De tine, veche navă încercată, Își amintesc talazuri lumurii.

Te văd azi de pe țărîm depărtării, în casca albă-a fiecărui val, pe tine, despicînd în piatra mării, trasul grav al primului semnă!

Te văd rostogolind neiertătoare, povara umilinții de pe bord, majestuosă, lungă fulgerare, mesaj marin al stelei dinspre Nord.

Astfel de poezii, prin profunzimea și limpezimea lor artistică, afirmă categoric un progres în creația poeziei, evidențînd totodată, prin contrast, scîderile prezente în volumul de față, scăderi care sînt de fapt că nu întotdeauna versurile au un suport de idei în stare să reflecte substanțial multitudinea relațiilor dintre parte și întreg în societatea noastră socialistă.

VERONICA PORUMBACU: Întreg și parte

Aș vrea în fiecare fapt să fiu eu, Întregă și-n parte, și totuși să vie din adîncuri, ca seva în tîece frunză.

Aș vrea ca fiecare gînd în mine pe voi să vă poarte; Ca orga în orice sunet să fiu întregă și-n parte.

Abundența unor atari declarații sincere și inaripate nu-i prilejuiește însă întotdeauna poeziei rezolvarea concretă, artistică a unei probleme de importanță celei amintite.

Căci Veronica Porumbacu nu e altă o poezie în genul lui Beniu, de pildă, la care fenomene obiective de viață se transfigurează așa de mult în arte poetică, în-cît într-un principiu estetic sînt însumate variate aspecte ale vieții sociale, politice și chiar economice. Veronica Porumbacu e într-o mare măsură o poezie a sentimentelor delicate, a duioșiei, a minturalului, a eocodrii. Cele mai izbutite poezii ale volumului: „Vasul „Potemkin”, Cadența luminii, Mărtisoare, Pionier, Din care vemuri. Alb liliac de munte, sînt tocmai de acest gen.

Volumul de față are, într-o mare măsură, un caracter programatic, în sensul că ora să afirme lîngă principiul dialectic al relației dintre parte și întreg. E o idee poetică deosebit de interesantă și originală, care oferă mari posibilități de a oglinzi multilateral viața noastră socialistă; împlinirea ei în literatură nu se poate rezuma însă la afirmări, la argumente logice și „ilustrări” plastice. Din acest punct de vedere realizările nu se ridică totdeauna la înălțimea intenției. Căci, deși într-o strofă remarcabilă prin plasticitatea ei, autorea spune, înmulțind declarațiile poetice:

Am sfîșiat foia de argint ce-mi răsrîngea doar chipul meu o vreme și azi oglindea apă și cuprînd

parea prea strălucitoare de propria persoană, concretizată stilistic în exclamația de felul acestora: „Frumoasă! bucuria, Veronică! Aceasta-i-este partea, Veronică!”

N-am vrea să fim înțeleși greșit. Orice îngredire dogmatică e fatală poeziei. Lirismul are, firește, specificul său și își extrage de cele mai multe ori substanța din experiența personală a poetului, din raporturile acestuia cu societatea și lumea obiectivă. Dar în poezia lirică experiențele personale, aventurile, durerile și bucuriile particulare se cade să continue o mare forță de tipizare și generalizare. Într-un oftăt intim din erotica eminesciană, de pildă, nu găsim nicotodată numai durerea sau indignarea nefericitului poet; sentimentele poetului exprimate în poezie au întotdeauna capacitatea de a-și asocia sentimentele cititorului, de a-i da acestuia impresia că el se exprimă în ele, că au fost parca scrise în mod special pentru el. Ori, o slăbiciune a unor poezii din prezentul volum al Veronicăi Porumbacu constă tocmai în această neîndeplințuire a tipizării și generalizării. Într-o mare măsură pentru jurnalul intim anumite stări și impresii personale, fără conținutul real cu măsurile suferinței ale omenilor zilelor noastre. Prezența poeziei, ca parte, a vieții întregului, prezența ei în sufletul omenilor muncii, dacă își găsește admirabil expresia în poezia Alb liliac de munte:

Alb liliac de munte... Pe drum să rupi un ram, să-l amoroși la tine în odaie — ca seara, în-o vreme, lîngă geam, să mai dorogii țiriza mea văpaie...

își pierde tot farmecul într-o poezie ca Beau din izvor, unde frumusețea ideii se destramă, fie în simplism (de altfel simbolul e mult prea uzat):

Mă simt din nou Anteu. În țara mea orice potecă este pururi nouă.

„Imi trec puterea-n stîlpii ce mereu și-o dăruie-n rețele mai departe” sau: „pentru prima oară rostește ne-mai-copîlărește...” (Pe margine)

ori: „căderea lor (a frunzelor n. n.) ce-n mine o aspir...”

Lipsită de suflet este și poezia Lenin în care poeta nu intră nimic concret din măreția și altă de umana figură a genialului conducător și dascăl al proletariatului. Fiecare strofă e compusă din generalități, rimele: eresuri, înflesuri, viața, dimineața, copii, bucurii, merg prea de multă vreme împreună, iar unele expresii sînt mult prea neclare:

„El omului de foc și de eresuri o nouă demnitate îi dădu”.

Nu ne putem nicicum imagina un om de foc și de eresuri. Facilă ne apare și imaginea care vrea să sugereze semnificația Marelui Octombrie în istoria omenirii în astfel de versuri:

„pasul de-Octombrie care-a surpat o lume calpă sub talpă...”

Veronica Porumbacu, în acest volum, și-a ales teme pretențioase, de mare subtilitate, care refuză tocmai de aceea expresia superficială, nativă, neputînd dura pe piedestalul șubred al cuvintelor goale.

Odeata făcea să i se pară casa neprimitoare — când intrară pe ușa fără să ciocănească. Intru în minut, bi-
rourile, contabilitatea, casieria erau ocupate de tri-
miișii muncitorilor.

Când sună telefonul și cineva întreba de domnul
Miliade, un muncitor răspundea în locul telefonistei
care nu se vedea nicăieri:
— Domnul Miliade lipsește!
— Cine îl poartă?
— Nu se știe!

Apoi trîntea receptorul și rămânea mut, nemîșcat
și solemn ca o statue.

Cine putea să telefoneze căutîndu-l pe Miliade,
dacă nu vreun visător, vreun chelîu trezit atunci din
somm, sau poate cineva de pe altă lume — fiindcă
altminteri, la ora opt știa întreg orașul: fabricile,
uzinele, șantierul băncile, toate în aceeași clipă, in-
traseră în stăpînire statului. Echipa numeroasă, în-
struite pînă în cele mai mici amănunte, intraseră în
acțiune simultan, la aceeași oră, ca la bătălie — și
din atîtea sute, mii, zece de mii de oameni, dacă-i
numărai pe toată țara, nici unul nu scăpase o vorbă,
nu se scutise, nu bănușise nimic, nimeni.

Miliade era înmărmurit: un ceas să fi aflat mai
de vreme, ar fi putut să mai salveze ceva, măcar
numeraul din casa de bani; să fi venit în zori, să-l
fi băgat în serviciu și apoi, cu mașina, drumul la
București — mama lor de șnapani!

Cu zece minute mai de vreme să fi știut, încă ar
fi putut să la unele lucruri de acasă.

Un minut mai devreme și tot era bine, barem n-ar
mai fi intrat pe poarta fabricii și ar fi scăpat de umi-
lința acelor clipe.

Dar fiindcă nu aflase, îndură prăbușirea, ca toți
de o seamă — și după ce scăpă, părăsi orașul după
amiază, nutrinî gîndul consolator că într-o zi se va
întoarce să-și ia fabrica înapoi și să se răzbumă.

Iar Ana Odeata, odată cu protectorul, își pierdu po-
doabele și gătelile. Apartamentul din oraș, unde Mil-
liade o instalase după obiceiul vremii, era închiriat
de fabrică, numindu-se casă de oaspeți. Fără să fie
un zgîrcit, protectorul nu se dăduse în lături de la
această economie, întreprinindu-și iubita cu participa-
rea egală a asociațiilor firmei.

Casa, cu tot ce era înăuntru (tot fabrica plăuse
facturile), urmă destinelui întreprinderii: deveni bun
al poporului — și pînă la inventariere i se puse si-
giliu.

- *
Dinspre centru se auzea muzică de fanfară, chiul-
turi, strigăte, ca la serbările populare. Apoi, deasupra
salcîmilor de pe stradă, cerul se lumină în culorile
curcubeului; zburau artilerii, — puștine pentru mări-
mea cerului și numărul stelelor. Noui stăpîn era încă
sărac, dar își serba ziua...
- Astea-șă briliante, mamă?
- Nu, ștrasuri.
- Ptiu!

Mătușa Didona se scutură, cu scîrbă.
— Nu m-ai ascultat mamă, acum îndură! Inelul
barem e de aur?

- De aur.
- Și plată?
- Lapis-lazuli.
- Ce-i aia?
- O piatră.
- Scumpă?
- Nu știu.
- N-o fi și asta vreo imitație?
- Nu, e luată cu garanție.
- Slavă Domnului!

Fuseră și ceva bani, o hirtie de o mie de lei,
nouă, îndoită în patru, cu cochetele, trei de cinci
sute, cu chipul lui Tudor Vladimirescu — cu tot cu
mărunchi; trei mii patru sute cincizeci și șase. Mă-
tușa îl numărăse, netezise hirtiele, le orînduise cum
face casierii. Le puse sub fața de masă și-acum ținea
mina deasupra, ca dulăii care își păzesc ciolanul.

- Pe-asta cît ai dat?
- Nu mai știu.

Mătușa cerceta batonul de ciocolată — probabil
costase multe parale, nu se găsea în prăvălii, doar
la speculanți, pe sub mină. Dar oricare ar fi fost
prețul, nu putu să lupte mult cu ispită, rupse un
colț, îl băgă în gură, îl molliă, apoi zise, și cu necaz,
și cu mulțumire:

- E bună!
- Restul batonului îl puse în poală; păcat! — nu-l
mai putea vinde acum.
- Ce-i aici, țigări?
- Da.
- Miros frumos. Sint americane?
- Nu, englezești.

Țigările nu aveau căutare, aduceau multe marina-
ri.

- Uite pe ce arunci banii! La dă chibritul ăla la
mine!
- Nu era fumătoare, dar deschise pachetul, luă o
figareță, o aprinse și nu piardă chibritul — și in-
cepu să tragă din ea scîlfosindu-se.
- Aici e pudră? Ce scrie pe ea? — nu văd bine.
- Elisabeth Arden
- Oh! Asta am cui s-o vindem. Mă dăc chiar
mine.

Cunoștea musterții și pentru parfum și pentru rujuri
mai putea să ciupească pe ele trei-patru mii de lei.
erau lucruri străine — și nu calicise toată lumea,
găusec ele bani, femeile!

- Și-acum ce-ai să faci, mamă? întrebă, după ce
sfîrși inventarul. Vezi-te cum ai venit, fără nimic
pe tine!
- Am să-mi caut o slujbă!
- Na!-ți-o bună!

Era și neîncredere și indignare.

În clipa aceea, mătușa Didona trase cu urechea.
Dinspre centru răzbuteau ecourile unei cîntări, gla-
suri amestecate, femei, bărbați: „... voi oropsii ai
soartei... osindiiți la foame, sus!...”

Se întorcea bărbatul, îl cunoștea; întărîta cîntîi,
lovind în garduri cu bastonul. Iși adăa repede lu-
crurile în poală, banii îi luă de sub fața de masă și-i
ascunse în sin.

- Hai fugă să nu mai dăm ochii cu ei că mi-e
greață!

Vecinul de peste drum, maiorul Guzgunis, ședea
încă pe scaunul lui la poartă. Așa intrîzia în fiecare
seară, pîndind trecătorii și stelele.

Strada era largă, ca bulevardele, avea chiar și o
peluză la mijloc, nîngîrijită dar vara o împodobeau
salcîmii.

- Bună seara, vecine! strîigă maiorul.
- Omul se oprî, speria de vorba neașteptată — o
ghiară rece îi sugrămă inima. Se rezemă de gard,
cu mina pe piept, aproape fără respirație... Dar își
reveni repede nu vroia să-și arate slăbiciunile și își
puse monoculul, cu un gest bălătos, cum ar fi tras o
spedă din teacă.

— Ce vrei? se stropși, fără să răspundă salutului.
N-are cine-ți trage cizmele?

Cizmele, se știe, le trage ordonanța și maiorul nu
mai avea ordonanță — dar e drept că nici cizmele
nu le mai încălta, de multă vreme. Răutatea, fără
obiect, era cu altă mai dură — asemenea răutății nu
săvîrșese decît unora copii.

— Ești cu chef coarbă Pol? I zise victima, cu acreală,
căutînd în gînd o vorbă necruțătoare. Vii de la biserică
—?

— Nu, de la bodegă! răspunse mucalit întrebatal
cu o mare simplitate.

— Dar cu dudul Odeata ce e? continuă maiorul,
fericit că, în fine, gășise mijlocul să-l o platească.
Am auzi că s-a întors acasă.

În 1909, la treisprezece ani, Didona
intra servitoare în casa lui Titel Mihailide-
de-Trinidad, cel mai mare avocat al ora-
șului. Fata se trăgea dintr-un neam de
oameni frumoși, toți erau chipeși, pînă
la spitele cele mai îndepărtate, bărbații
înalți, voinici, cu ochi negri, cu plebe bo-
gate, cu mustați groase, cu grumazuri
vînjoase, vrednici la muncă, iuși la har-
ță, minînd cuîntul la nevoie, fără jude-
cată, credincioși prietenilor dar nu soa-
țelor, aprigi în dragoste, Femeile, mai
multe la număr decît bărbații, se înfăți-

șau înalte și planturoase, potrivite veacului, cu pă-
rui mai bălai, mai albe la față.

Erau oameni de la Dunăre, rosturile lor se legau
de apa, pescari, barcații, hamali, muncitori în porți
— nici unul nu ajunsesse mai departe — și spîlja li
se întindea pe mai multe județe învecinate, de la
Giurgiu la Galați, cum îi duse viața.

Nu mai un an așteptă avocatul să mai crească fata,
și-apoi se duse în camera ei, noaptea. Copila nu se
împotrivi, era speriată, și-apoi își cunoștea soarta.

Putea vreuna de seama ei să-și alegă alt drum, ca
să scape? La fel se întâmpla pretendenții cu fetele
în casă, dacă erau tinere și frumoase; pe cele slute
nu le primea în slujbă nici dracu. Iar ca să se in-
toarcă la măcă-sa...

Tatăl fusese macagiu în porți și-l călcase o locomoti-
vă, cînd schimba acul; bătea viscol, n-avea nici
nic, să li tras cu tunul asupra orașului, nu-ți vedeai
nasul, dar calea ferată dovedi că omul era beat, în-
cît despăgubirea hotărîta de tribunal nu neînsemnătă.

Acasă creștea alte două fete, mai mici. Stela,
născută în 1899, și Fana în 1902: aceasta avea să
fie mama Anei Odeata de astăzi. Numai fete, nici un
băiat, să ajungă măcar mai tîrziu sprijinul bărbătesc
al casei.

Mama le creștea mîncînd cu ziua — nu putea să
le otrăvească.

În 1913, la paisprezece ani, Stela fugi de acasă,
noaptea, și ajunse la Constantinopol, cu co-
mandantul unui bastiment francez, care ne vizita
apele. Acolo marinarul o prezentă șefului escadrei,
vice-amiralul de Barry, a cărui barbă imponentă plăcu
foarte mult fugariei.

Cît timp avu ea de-aface cu escadra nu știa nimeni,
acasă nu se mai întoarse, nu trimise nici măcar cărți
poștale ilustrate. Din timp în timp, marinarii care
veneau în țară mai aduceau vești despre dînsa,
o întîneau cînd intru în loc, cînd în altul, prin porturile
levantului. La Pireu fu artistă într-un local de petre-
cere; pe străzi alîse mari îi arătau chipul, frumusețe
românească — și ea se numea Stela Română, desigur
în amintirea țării, de unde plecase.

Ultima oară cînd se mai știu ceva de urma ei, prin
anul 1933 sau '34, spăla paharele într-un bar, la
Malta — își irosise îngerător viața, avea părul că-
runt, își pierduse un ochi, un marinar beat îl zdrobise
orbita cu o carafă — și era hidoasă...

Doar cea mai mică dintre fete, Fana, avu un destin
neumilitor. În 1920, la optsprezece ani, se mărită cu
un cîrmaci de șlep, Zaharia Gheorghii, își trăi viața
pe apă și fu fericită lingă acel soț. Deși încheiată
tragic, viața îi rămase curată, urmînd ca birul umi-
linței să-l plătească mai tîrziu Ana Odeata, fiica ei.

Soarta Didonei în schimb, cea mai mare și poate
cea mai frumoasă dintre surori, fu numai zvăpăiată,
nu tristă cum se vestise la început. Noaptea în care
slăpîni venea s-o viziteze în odaia de lingă bucătă-
rii nu îi lăsară un gust rău. Bărbatul era încă tină-
bine făcut, elegant după moda de atunci, avea și
îndemînat, era și harnic în noaptea de amor, încît
fata începu să-l aștepte nerăbdătoare, cu inima tre-
sătînd. Se pare că el, la rîndu-i făcu o adevărată
patimă pentru dînsa, dar silu s-o înfrînzeze, ca să nu
iasă scandal în casă și-n țară.

În 1915, la începutul primului război mondial, o
mărită, înzestrînd-o, cu un tînar, Pavel Apostolescu,
azi unchiul Anei Odeata, care își zicea Paul, mai o-
răzînește, și căruia prietenii, ca să-i facă plăcere, îi
ziceau Pol.

Pa atunci Pol Apostolescu era un fel de secretar,
de trepăduș mai potrivit spus, al lui Titel Mihailide-
Trinidad, slujindu-l în toate chipurile și acasă și la
tribunal. Împlînise majoratul de curînd, fără să-și fi
dus liceul pînă la cap, mulțumindu-se cu gimnaziul,
era înalt, avea mustați subțiri, răsucite în sus, mișcări
iuși, de spadasin, față prelungă, ușor suptă sub po-
meți, ochi căprui, poate șireți, purta părul pe spate
și semăna cu Edmond Rostand, poetul Franței, care
vrăjise Europa, chiar și Balcanii, tocmai în acel
timp.

Măritîndu-și iubita cu omul său de casă, Titel Mi-
hailide nu se gîndea doar să-și asigure acesteia un
viitor și un rang în societate, ci, mai cu seamă, să
prevină clevețiile, într-un moment cînd se aștepta
să fie chemat în fruntea unui ministru. Luă deci pe
numele Didonei casa din strada Plevnei, nici în cen-
tru dar nici chiar la mahala, casa gospodărească, al-
cătuia din două odăi mari, antreu, marchiză, bucătă-
rie și alle atenanțe, cu magazine de țenue, cu curte de
pășiri, în fund, și grădiniță cu flori, în față.

În afară de această mică gospodărie care cuprin-
dea tot ce era trebuitor tinerej perechi, de la pat pînă

Desene de IULIAN OLARIU

la albă de spălat rufe, mașul le mai dădu, de mîmă,
cinci mii de lei, iar generalul îi făgădui că va veghea
asupra lui.

Curînd așa cum se și așteptase, fu chemat în gu-
vern și se mută cu toată familia la București. Pe
genere, care căpătase oarecum deprinderea legilor
și-a pricinilor judecătorești, îl împuternici apărător
la tribunal, lăsîndu-i în seamă dosarele mai puțin
încălcite. În lipsa unei legi a avocaților, asemenea
apărătorii fără titluri au existat într-un timp — și
chiar mai pe urmă, la apariția legii, drepturile lor
au fost recunoscute, încît mîni din ei au trăit pe la
judecătorii, pînă tîrziu.

Însural, și cu zestre mare, și cu situație în socie-
tate, Pol Apostolescu avea de ce să fie recunoscutor
nașului. Acesta, deși acum ministru (al Lucrărilor
Publice și Comunicațiilor) le vizita casa destul de
des, de trei ori pe săptămîna unei, patima pentru
fina dovedindu-se în stare să lupte cu politica.

Ministrul plecă seara la șase din București, chiar
dacă mai avea cîte ceva de făcut la ministru sau la
club, și în patru ore șosea cu cel mai rapid tren din
țară, înfîințî anume pentru pasiunea sa și cunoscut
în istoria căilor ferate sub propriu său nume, expresul
Trinidad. A doua zi, la cinci dimineață, același
tren, de care e drept că se bucura și populația, îl
ducea înapoi în Capitală și astfel departamentul
mergea.

În acele nopți, soțul Didonei intrîzia prin circumi-
pînă la închidere, cînd venea să se culce în odaia
din fund, intrînd pe la bucătărie, destul de beat, ca
să nu simtă, ca sub anestezie, cele ce se petreceau
în față, dar nu atît încît să-și uite interesul și să facă
scandal.

Care era zestra lui sufletească în clipa însurătorii
nu se întrebese nimeni; fusese necesar pentru această
viață, sau se adaptase? Căzul lui nefîind unic în
oraș, lumea nu-l privea cu mai multă stăruință decît
pe alții încornorați.

Războiul care izbucni și la noi un an după aceea,
îl tirî în marea aventură a retragerii din Moldova —
și oamenii rămași aproape că uită de existența sa.

Viața Didonei, dincoace de front, nu fu pusă la
încercări mai mici decît a unui soldat. În graba
evacuării, ministrul nu mai a avut timp să treacă
pe-acici, ca s-o ducă la Iași, Rămăsa în fața inami-

cului, alcătuit din nații amestecate,
nemii, ungurii, bulgarii și turcii, fu da-
toare să se poarte brav, — și le fu
vrîmășă tuturor, și de toți fu în-
frîntă, fiindcă nu era decît o biată
femeie cu inima slabă.

În 1918, la întoarcerea bărbatului
pe care lumea îl iulase, Didona nă-
scuse primul copil, o fată, dovedindu-se
încă o dată că în spîta din care se tră-
gea, partea femeiască rămînea mai nu-
meroasă. Dacă biologic ar fi fost cu
putînță, copila era fructul unei cola-
borări tumultuoase. În schimb, numele
cu care se boteză, Angela, revărsa
asupra ei o cadență de puritate.

Doi ani mai tîrziu se născu al doi-
lea copil, tot fată, din tată aproape
la fel de necunoscut; ea căpătă un
nume și mai serafic, Celesta, din fan-
tazia mamei, care, ai fi zis, visa cu
altă mal mult la curatul albastru al
cerului, cu cît se zvîrcolea mai teluric
sub bolta lui.

Urmă apoi un avort greșit, o boală
de care suferă mădulele zămis-
lirii — și Didona rămase steampă pe
toată viața.

Astăzi fetele nu mai erau în casă,
numai fotografiile lor înrămate. —
norocul le dusese departe.

Angela se mărită în 1935, cînd nu
avea decît șaptesprezece ani și, în
cînda vorbelor deochiate pe care le
auzea în casă, nu știa nimic despre
dragoste. Era frumoasă, cu întreg
neamul măică-și, atît că dovedise o
incertitudine de minte proverbială în tot
orașul. Pe deasupra, dragostea nu o
înteresea, lăptura ei, așa de femeiește
tușă, nu cunoștea acea vibrație as-
cunsă, neclărită, pe care, la vîrsta pe-
trivă, o trezește gîndul bărbatului.

Era ascultătoare, cuminte și supu-
să, unde o puneai acolo o găseai și
peste trei ceasuri, dar nici un tînar
dîns orăș nu se dovedi a fi de prețuit
ca s-o facă să stea cum ar fi vrut
ei — dintr-o dorință firească.

Apăsăturile ei nu-și găseau nici o
explicație — și această cumintenie,
admirabilă, nu făcea decît să-i ducă și
mai departe lumea de proastă.

Cînd se ivi pretendentul, Angela îl
prîvi puțin mai înviorată, ca pe un
catalin, sau ca pe o baclavă, prăjiturile
fînd singurele lucruri care îi învin-
geau placiditatea.

Lumea din oraș o pînză; ginerele,
venit de la București anume și anume
în căutarea unei fete frumoase, era un
om cu vază și, pare-se, foarte bogat.
În orice caz, veni cu automobil pro-
prio, cu peler în livree și chelîi
foarte mulți bani. Îndată se atîră că
avea post de director general la so-
cietatea de petrol „Romino-America-
nă”, cî era plătit în dolari, ca mi-
nistru făcea la el anticameră și că
regiea îl poștea la palat.

Să fi fost adevărate numai pe ju-
matele aceste informații și tot puteai
să-ți dai lada după el, cu cît mai re-
pede cu atît mai bine, pînă ce pre-
tendentul nu se răzîndea. Altfel, ca
înfrîngere... Pretendentul purta că-
măși de mătase naturală, papion cu
buline, se pieplina fîns, cu cărare la
mijloc, era cam slăbănog, cam gâl-
bejit la față, dar putea fi socotit un
bărbat „bine” prin purtarea elegantă
și situația sa.

Angela se duse cu el și nu se mai întoarse nicio-
dată în oraș. La București frumusețea ei ului lumea,
cînd fu cunoscută în cercurile mondene, fotografia
îl apără pe prima pagină din „Realitatea Ilustrată”,
despre ea se scrisă și-n „Le Moment”, și cum avea o
singură deșteptăciune, nu se deschidă gura nicio dată
decît pentru a spune: „oh! oh!” sau: „înteressant!”
restul timpului privind spre o zare inaccesibilă ce-
lorlalții, lumea o socoti enigmatică, nimeni nu-i des-
coperi golul dulce din ei.

Se seama ei nu se cunoscu nici o aventură, decît
o încercare a prelectului poliției de a o ademeni la
palatul regal, dar nu prin față ci prin strada Lutera-
nă. Prefectul însuși recunoscu eșecul, supărarea regu-
lă, indignarea curții și primejdia în care se aflase,
de a li debarca. Rezistența Angelei, inexplicabilă,
închise chiar și cele mai tene guri din Capitală — i
se recunoscu virtutea onora din mamele romane, de
aici înainte nici un răuvoitor, oricît de diabolic, n-ar
mai fi putu-o dezorona.

În 1946, soțul, care nu era chiar director general,
dar avea un post important la societatea „Romino-A-
mericană” fu implicat într-o manevră necurată cu ac-
țiuni și căpătă patru ani închisoare. Abia atunci
Angela cunoscu adevărata, părău chiar îndrăgostită de
un aviator american. Din partea lui, aviatorul fu vră-
jît de această superbă frumusețe, nebunătă de dincoace
de ocean. Ea nu știa să-i spună decît un singur cu-
vînt, „darling”, învățat la cinematograful; în rest se
înțelegeau prin semne, ca primii oameni din preisto-
rie, care totuși se descurcau.

Neavînd deocamdată o limbă comună, cu care să-
i detecteze sărăciile din cap, el îi atribui deșteptăciunea
Minervei, o ceru de soție și-o duse pe pîmîntul ame-
rican ca un exemplar rar, lăsînd grija divorțului în
seama unor avocați...

Celesta, a doua fată, blondă, cu ochii azurii, plini
de-o mirare curată, poate și mai frumoasă decît An-
gela, croită după dimensiunile vedetelor de cinema-
tograf (se măsura și făcea comparații cu revistele
ilustrate în față) era și mai placidă decît sora sa,
începî și mai modest, înzestrată în ceea ce privea min-
tea din cap. Avea și ea o deșteptăciune femeiască, să
ridă în fața admiratorilor arătîndu-și dinții scînteie-
tori de albi, mîiestru înșirași, și se apropie de dinșii,

cu buzele umede, privindu-i printre gene, ca și cum
i-ar fi îmbiat, iar apoi să le scape printre brațe, ca
un fîpar. Însă acestea le făcea fără vreo judecată,
fără vreun plan, fără să urmărească ceva, doar ca
pe un fel de gimnastică.

Se mărită la optsprezece ani, după ce fusese logod-
ită din greșală cu un locotenent de cavalerie despre
care Didona aflase că e bogat, ceea ce se dovedi fals.

Se duse și ea la București, după un soț cu situație
și mai strălucită decît ginerele celălalt.

Deoarece primise scrisori anonime, jignitoare pen-
tru mireasă, după o săptămîna soțul trimise aceste
rînduri să fie inserate, cu plată, în ziarul local:

„Subsemnatul, Etienne Vasilescu, administratorul
general al domeniilor și întreprinderilor Mavrocord-
dat, vestelesc vehement și cu indignare zvonurile puse
în circulație de răuvoitori și învidioși, pe seama
actualilor mele dochi, născuți deodimăsoara Celesta Apo-
stolescu, fiica distinsului avocat. Afirm în fața lumii
și a lui Dumnezeu care îl va judeca pe măgari, că
mireasa a adus în patul conjugal tot alta curățenie
cît mielul pascal, fiind demnă de floarea de lămîiță
cu care a pășit la altar. Pentru care îmi exprim pu-
blic mulțumirea, respectul și recunoștința datorate
celor ce au crescut-o alit de ales și curat.”

Înainte de a fi un document al onoarei, această scri-
soare era o nenaipomenită declarație de dragoste. Cu
siguranță, nici unul din îndrăgostiții legendari nu-și
mărturisise iubirea în public, atît de categoric și de
brutal. Întrii soțului și al ei avea principii și mai
profunde — și dacă unii din ei ar mai fi putut să se
îndoiască de neprihăneala nevestei, de dînsu erau
siguri, fapt verificat, că deși în vîrstă matură, intrase
virgin în patul nupțial.

Pentru public însă, scrisoarea avea numai menirea
să apere onoarea miresei, aparînd totodată onoarea
mirelui, precum și pe a priinților pe care acesta îi
administra.

Peste cîteva luni prinții îi trimiseră la închisoare,
deoarece avură dovezi că de ani de zile administra-
torii îi fura.

Celesta rămase cu onoarea personală nestîrbită, dar
dezonorată de bărbat. În schimb se alese cu un bloc
în București, cu o fermă la Mogoșoaia, cu un vraf de
bijuterii, plus trei milioane de lei, depuși la bancă pe
numele ei și despre care ea nici măcar nu știa. Pre-
văzător, administratorul prinților își pusese agoni-
seala la adîpost de orice rapt. Faptul se află abia în
împul instrucției, la tribunal, abia atunci află Celesta
ce bogată era.

Avocații păgubașilor se străduiră din răspuțeri să
smulgă înapoi acești bani, legile însă nu-l ajutau, so-
cul însuși le cunoștea, puse și el avocați mari.

Piritul luă cinci ani de închisoare, prinții rămăseră
moluzi, iar Celesta intră dintr-odată în rîndul celor
mai bogate femei din Balcani.

În anul următor, cu cîteva luni înainte de izbucni-
rea celui de al doilea război mondial, o ceru de ne-
vasă un conte italian venit cu o delegație, bărbat
scund, brun și înfocat. Celesta divorță și îl urmă în
pripi, dorend să-și fie contesă și să se plimbe cu
gondola la Veneția, pe care lo relevase fostul logod-
nic, puțin poet, citîndu-i sonetul eminescian.

Nici una din fete nu scrisese un rînd acasă, nu trim-
sesse un dar. Destinul lor fusese destul de asemănă-
tor, încheindu-se în prîma lui parte la fel de străluc-
it de internațional.

Dezamăgita de fete, carne din carne ea, Didona se
hotărî să-și facă un sprijin din nepoată, să n-o scape
din mină, — și din 1940, cînd Ana Odeata rămase of-
fană, o păzi destul de bine pînă azi. La început mo-
desta leală de practicanță a fetei, mai tîrziu daruri-
le tinereții care o curtau fuseseră singurele venituri
ale casei, fiindcă bărbatul de mult nu mai aducea
un ban. În tribunal nu mai putea să intre, boala de
inimă îl sufoca, respira mai ușor aerul la bodegă și
băutura, zicea el, îi pria, ca un balsam.

Revoltător pentru inima de mamă era că în acest
timp Angela, care încă nu plecase și avea casa îmblă-
șugată, nu-i trimetea nici măcar un cozonac la Paști.

Ivirea lui Miliade fusese o mare plăcere. Didona
își cirpi necazurile, mai tîrziu își îndulci bine de tot
viața, mulțumind cerului care dacă o pedepse cu
două fete îngrate, o miușise în schimb cu o nepoată
așa de supusă și înțeleaptă...

Aceasta era casa în care se întorose Ana Odeata,
la fel de săracă astăzi, cum venise, orfană, prima
dată.

Dar mătușa, dezamăgita de această întoarcere, își
punea încă nădejde în viitorul nepoatei. Îndată îl
făcu pătăl, pe divan, în culcușele, scoase perna mo-
le, să-și stea bine capul, osărezeafuri curate (tot ca
le dase) iar dînsa se culcă pe canapeleta din partea
celalaltă a mesei, și fete aproape, ca și cînd s-ar fi
tenut să nu-și fugă nepoata peste noapte. De altfel nu
dormea prima oară în sufragerie, de mult își despăr-
țise somnul de el bărbatului, care gîlția ca astmaticii,
iar uneori se trezea hordăind cu ochii holbați la fe-
reastră, de parcă aștepta să vadă intrînd moartea.

Ana Odeata dormi repede, ființa ei se apără instinc-
tive de realitate, se grăbea să se izoleze, cu somnul, de
casa acesteia.

Se trezi pe lumină, în rîcnele disperate. Ușa la an-
treu era deschisă ca și cea următoare, care dădea în
camera de la față — uși mari în

EMINESCU IN SCOALA

Literatura romina in scoala

EMINESCU SI TINERETUL

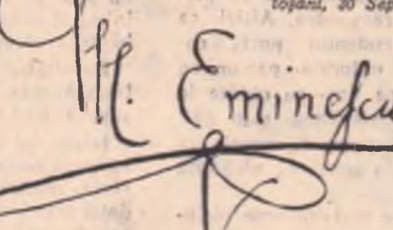
Doua scrisori inedite ale poetului

Materialele formează obiectul achiziției 61/1959 (Evid. Ms. 172 și 173) și le comunicăm mai jos:

I
Botoșani, 20 Sept. 1887
Doamnelor sale,
Apreciez înaltă măsura Dv. onoare care a avut în vedere să-mi scrieți în această ocazie și să-mi scrieți la Dv.
devotat
M. EMINESCU
Botoșani 3 Noembrie 1887
Doamnelor sale,
În urma cererii D-voastră de la 27 Octombrie a.c., am onoare să vă trimit în această ocazie, în două volume, două poezii pentru care am primit în D-voastră.
Prima vă rog, Doamnelor, să-mi scrieți dacă vă place să-mi scrieți.
M. EMINESCU
Doamnelor membri ai societății „Eminescu”
Strada Plantelor Nr. 12
București

dea și la un folos bănesc, presupunând că junii „eminesceni” din celălalt capăt de țară vor contribui ei înșiși și vor organiza cotizații extinse, lucru care — repet — nu-l înțelegem calculat pe poet, oricât de strălucit se simțea. Și cînd necunoscuții adolescenți — printr-altă intervenție — îi cerură telegrafic și o fotografie pentru secția Societății „Eminescu”, marele liric se văzu obligat moral să le înțeleagă și să accepte dorința, mai ales că și Cornelia Emilian îi repetase cererile pentru o fotografie personală. Poetul s-a fotografiat în Botoșani la Bieleș, între 10—20 noiembrie 1887, comandînd trei fotografii: una pentru liceenii din Bucu-

Parafraza poetului din scrisorile către Moțoc, pe care a găsit-o în arhiva societății „Eminescu” (Botoșani, 20 Sept. 1887).

rești, de sub conducerea unui oarecare Moțoc; a doua ca s-o trimită Cornelinei Emilian, în ziua de 20 noiembrie 1887, cu specificarea epistolară: „Astăzi simțindu-mă bine, vă satisfac dorința de a vă trimite fotografia cerută de mult timp” (acest portret-cabinet ilustrează ca al doilea hors-texte din volumul: Henriette și Mihai Eminescu. Scrisori către Cornelia Emilian și fiica sa Cornelia, „Colectia Saraga”, Iași, f.a.); iar a treia a păstrat-o pentru sine, în două țipări și împărțite despre care specificăm explicit Henriette la 20 noiembrie 1887: „Fotografia lui Mihai a reușit bine. Trei m-au costat cinci-sprezece franci, una mi l-a costat un franc telegrafic, una matale și una pentru noi”.

Dacă schimbul de corespondență dintre Eminescu și novicia literelor din 1887 își găsește menționarea în epistolatului dintre sora poetului și Cornelia Emilian, nu se cunoaște pînă acum textul scrisorilor lui Eminescu.

De curînd, fiul unuia dintre liceenii de-acum șaptezeci și doi de ani, astăzi și el ajuns la o vîrstă înaintată (tov. Vasilescu A.), a oferit Bibliotecii Academiei R.P.R. cele două răspunsuri autografe ale poetului.

„Societatea „Eminescu” de a că-pătat voia lui Mihai a purta numele lui, iată cum a fost:

Vinînd cumnatu și sora la noi, parcă era un instinct că nu ne mai vede, în timpul cîla a venit o rugămîntescă de la Mihai a li da numele lui; cumnatu și sora au știut că cîle zile pînă l-au înduplecat să li se dea voie prin propria lui scrisoare, fără a-i trece prin mînt că ar fi o speculație din partea lor. Cumnatu și sora ziceau între altele: „Dă-le Mihai dragă că-băseții din Liceu și li vei face o mare bucurie, fără că tu să perzi în fața alor persoane”.

Scrisorile Henriette din 20 și 27 noiembrie 1887 adaugă informativ că „ceia ce li supără mult (pe poet n.n.) este că s-a mai făcut încă o partidă care să facă liste” și, oricum, zarva filantropică era dubioasă: „Ajutorul este tirziu sau poate n-a fi nici o dată” (20 noiem. 1887), „n-am primit nici un ban de la ei” (26 noiem. 1887).

„In cea ce privește pe Societate ca Președintele Moțoc nu am căpătat nici un ban” (ibidem).

Liceenii de la „Matei Basarab” care-i solicitaseră numele pentru cercul lor literar erau dintre cititorii primelor două ediții (1883, 1885). Ei erau desigur informați din presă, poate și din relațiile profesorului lor Ion Filibilla, întîlnit în arca prietenilor nifericului poet, despre tragedia anilor lui din urmă, perioadă de care acad. G. Călinescu a denunțat-o, în monografia ce a închinat-o lui Eminescu, „agonia morală”.

În fața instanțelor surorii Aglaei și a cumnatului Ion Drogi, Eminescu a dat curș rugămîntului scris de tine-ritor bucurăsență ca „societatea” să-i poarte numele. Henriette se gin-

recuse mai bine de un sfert de secol de la marile mișcări țărănești din 1907, cînd a văzut lumina tiparului romanul care avea să însemne punctul culminant al creației lui Rebreanu și o dată cu aceasta, a întregii proze dintre cele două războaie. Scriitorul fusese preocupat de multă vreme de evenimentele din acea strigătoare primăvară a răzcoalelor; încă înainte de război, măturase proiectul unei astfel de cărți. Spre mijlocul celui de-al treilea deceniu, terminase o versiune pe care o va întregi și aprofunda pînă va atinge forma publicată în 1933. Această îndelungată perioadă de căutare creatoare confirmă, în primul rînd, conștiința profesională a lui Rebreanu, dorința de a scrie a unei teme pline de dramatism.

Romanul nu e o monografie a răzcoalelor țărănești. Zilele de luptă îndrîjite împotriva moșierilor nu ocupă decît un spațiu relativ redus în economia cărții. Rebreanu folosește două planuri epice, unul proiectat în satul Amara de pe lîngă Pitești, altul în București; planurile se întretaie în permanență, nu numai datorită peregrinărilor lui Titu Herdelea, ci mai ales preocupării comune așazisa „chestiune țărănească”.

„Perspectiva celor două planuri, privește această problemă reflectată poziția lor de clasă. Pe de o parte, interesele moșierilor și ale politicienilor care, fie că susțin cu cinism „primi-fisimul țărănilor”, fie că rostesc cu emfază fraze convenționale, sfîrșite, cerînd „sacrificii din partea proprietarilor”, pentru a rezolva „problema”. O lume în care demagogia politică se conjugă cu cel mai înrîud conservatorism, în care țărani sînt prioții în cel mai bun caz ca niște făpturi exotice (uneori, numite cu îngăduință niște „copii mari”) care pot fi folosite numai pentru producerea de averi, astfel încît moșierii, stăpîniți și tovarășii lor de muncă” să poată duce o viață de huzur.

În fața deziluziei țărănimii, toate animozitățile politice se sterg, discutiile din parlament și din cafenea găsesc un diapazon unic. Spaima l-a unii pe foștii „adversari”, dînd pe față comunitatea de interese a burgheziei și a moșierimii. Chiar unele personaje însușișite de intenții generoase, cum ar fi ziaristul Roșu, cînd scrib de minciunile pe care o va întregi și aprofunda pînă va atinge forma publicată în 1933. Această îndelungată perioadă de căutare creatoare confirmă, în primul rînd, conștiința profesională a lui Rebreanu, dorința de a scrie a unei teme pline de dramatism.

Romanul nu e o monografie a răzcoalelor țărănești. Zilele de luptă îndrîjite împotriva moșierilor nu ocupă decît un spațiu relativ redus în economia cărții. Rebreanu folosește două planuri epice, unul proiectat în satul Amara de pe lîngă Pitești, altul în București; planurile se întretaie în permanență, nu numai datorită peregrinărilor lui Titu Herdelea, ci mai ales preocupării comune așazisa „chestiune țărănească”.

Augustin Z. N. Pop

Liviu Rebreanu: RĂSCOALA

cu limpezime ideile. E un vag umanitarism, înălțat, însă, în căușele egoismului burghez.

Cît despre moșierii și arendași, aceștia sînt prezenți în toată hidoponia lor. Cruzii, lacomi de avere, disprețuindu-l pe țărani, ei își dezvăluie în momentele de grea încercare, întreaga sașitate. Graoza li dezumanizează. Cersesc mila celor de care nu le-a fost niciodată milă, se linguesc înfricoșat pentru ca, în clipa îndubnirii răzcoalelor, să-și arate încă o dată juria ajunsă la paroxisim. Maiorul Tănăsescu, Ștefănescu, Platamou, sînt frați buni cu Gherasim Mîlăreș, cu Goga Cristofor, sau cu colonelul Pienaru din Desușul al lui Zaharia Stancu.

E surprinzătoare însă lumina transparenței care învalua figura lui Miron Luca, conceput în mod jaln ca un bătrîn legat de tradițiile satului și, mai ales, a fiului său Grigore; zugrăvit ai mîndoi dintr-o eronată perspectivă el nu înțeleg de fapt rostul adevărat al evoluției istorice și rămîn pînă la sfîrșit pe poziții compromise, cu sau fără voia romancierului.

Portretele țărănilor sînt realizate într-o perspectivă impresionantă. Nu ne declarăm de acord cu cei care au prezentat nediferențierea tipurilor individuale drept o lacună a romanului. Nu credem că s-ar putea aduce această obiecție unei cărți în care fiecare personaj acționează în direcția intereselor clasei sale. Matei Dulmanu, Luca Talabă, sau Teofil Guju reprezintă poziții diferite în cadrul social al satului. La rîndul lor, circumscrie un primar reflectă concepțiile altor pături ale țărănimii, în

Cu prilejul celei de a 110-a aniversări a nașterii poetului

Eminescu e unul din exemplele cele mai splendide pe care le-a produs umanitatea. Avem convingerea neșrămutată că dacă mai trăia, sănătos, încă douăzeci de ani, el ar fi fost considerat, fără puțință de contestare, ca unul din cei mai mari creatori de poezie din întreaga literatură a lumii”. Așa își începea Ibrăileanu unul din cele mai luminoase studii ale sale despre Eminescu. Și într-adevăr, pe măsură ce timpul trece, pe măsură ce opera lui e mai adînc cercetată, pe măsură ce cele peste 15.000 file manuscrise rămase de la el sînt mai atent descifrate și interpretate, Eminescu devine tot mai mare și mai strălucitor.

Profunda legătură a rădăcinilor creației sale cu poporul, excepționala strălucire ce a căpătat în expresia sa artistică virtuozitățile specifice ale limbii și imaginației poporului nostru, marea consonanță a simțurilor intrupate în opera sa cu cele ale largilor mase, fie că era vorba de indignarea în fața exploatații sau a putreziciunii morale din societatea capitalistă, fie că era vorba de aspirația spre o iubire curată și plină de înțelegere — toate acestea au făcut aproape din ceasul apariției sale pe firmamentul literaturii rominești ca Eminescu să se bucure de o popularitate din ce în ce mai largă, o popularitate care în scurtă vreme a întrecut pentru todeauna pe a tuturor conțrașiilor săi.

Fără îndoială că în ultimii cincizeci de ani, în condițiile revoluției culturale din țara noastră, pentru popularitatea marelui creator al Luceafărului s-a făcut înfinit mai mult decît s-a făcut de la moartea lui pînă la 1944. Cifra de peste jumătate milion de exemplare care reprezintă tirajul operelor lui Eminescu în anii 1948—1957, cum și faptul că în anii din urmă numai Biblioteca pentru toți difuzează anual cîte 50.000 exemplare din poeziile lui, sînt singure grăitoare în ceea ce privește impresiunile proporții pe care le-a luat astăzi, în noile con-

E.S.P.L.A. NE RĂSPUNDE

Am primit din partea Editurii de Stat pentru literatură și artă, următoarele:

Referitor la raidul-anchetă „Literatura romină în școli” publicat în revista dv. din 1 decembrie 1959, vă comunicăm următoarele:

— S-a luat măsuri în editura noastră, începînd încă din acest an, ca toate volumele de literatură romină ce apar în „Biblioteca pentru toți” să fie însoțite de prefața respectivă. După cum ați putut constata, în anul 1959 nu a apărut nici o ediție nouă în această colecție, fără cuvîntul prefață.

— Începînd din ianuarie 1960, „Biblioteca pentru toți” va apărea săptămînal. În alcătuirea planului privind literatura romină s-au înscut seama de cerințele școlii, dar, pe primul rînd de cerințele noastre largi de cititori cărora le este destinată colecția. Au fost incluse în plan titluri ce vor fi de real folos școlărilor în cunoașterea literaturii romine ca: M. Eminescu — Poezii, I. L. Caragiale — Teatru, V. Alecsandri — Culegere de proză, Ion Creangă — Amintiri, povești, povestiri, P. Ispirescu — Basme, legende, snoave, Șt. O. Iosif — Versuri, M. Bănculescu — Poezii, G. Coșbuc — Fire de tort și alte poezii, N. Balcescu — Romînii sub Mihai Voievod, Viteazul, A. Dănilă — Viața și opera, I. L. Caragiale — Navele și povestiri, Zaharia Stancu — Desușul țării, Prefetele vor fi semnate de persoane competente (cadre universitare, istorici literari etc.) și vor fi folosite, desigur, și elevilor. Menționăm că în editura noastră nu apar colecții din literatura romină care să pregătească în mod special „editii școlare”, această sarcină revenind Editurii Tineretului care edită „Biblioteca școlărilor”. Sperăm însă că „Biblioteca pentru toți” în noua serie, va implini unele goluri din bibliotecile personale ale elevilor.

Socotim foarte utile anchetele organizate de revista dv. și am dori ca pe viitor să se organizeze o anchetă privind difuzarea clasicii literaturii romine în masele largi de cititori (din fabrici, uzine, școli, etc.).

EMINESCU IN SCOALA

mult mai limpede pentru mult mai largi și mai numeroase cercuri de cititori.

În această acțiune de largă și justă cunoaștere a scriitorilor noștri și în primul rînd a lui Eminescu se înțelege că rolul școlii este astăzi mai plin de răspundere ca orînd. În condițiile lichidării analfabetismului, cînd nu e om din aceștia fără care să nu treacă pe băncile școlii, dascălilor de literatură romină de orice grad le revine marea sarcină de a da fiecărui nu numai noțiunile mai largi sau mai sumare, totdeauna cuprinzătoare, despre opera lui Eminescu. În același timp ei au rolul de a cultiva în rîndul elevilor mîndria de a face parte din mijlocul poporului care l-a produs pe Eminescu și, mai mult încă, de a le dăruii fericiirea de a se putea ramente culunda în bogăția de sensuri și frumuseși pe care ne-a dăruit-o el.

Nimeni din cei ce au legătură cu învățămîntul nu va putea contesta că în această privință valoarea personală a profesorului este de o capitală importanță. Dar ar fi nejust să o minimalizăm și pe aceea a manualului, care, oricum, rămîne o călăuză — uneori de o viață întreagă — în asemenea probleme — pentru elevi. De aceea, în momentul cînd întîmpinăm cu emoție cea de a 110-a aniversare a nașterii lui Eminescu și năzuim ca geniala sa operă să fie nu numai unanim cunoscută și just cunoscută pe întreg cuprînsul țării noastre, nu putem să nu punem problema studierii scriiturilor în școală, ca una de care depinde împlinirea acestui ideal.

Examinînd capitolul despre Eminescu din manualul de literatură romină pentru învățămîntul mediu, trebuie să observăm din capul locului că el a fost scris cu șapte, opt ani în urmă, într-un stadiu pe care cercetarea marelui nostru poet și în genere istoria noastră literară l-au depășit. În consecință, o serie din obiectivele ce se pot face în legătură cu acest capitol, fie de ordin strict pedagogic, fie în ce privește exactitatea faptelor sau justetea, adîncimea și finețea interpretărilor, se adresează de fapt nu colectivului de autori care a alcătuit manualul, ci Editurii Didactice. După cît știu, editura n-a organizat în acest lung rîstimp o dezbaterie publică cu specialiștii profesorii de romină, în presă sau într-o adunare anume convocată, pe tema manualului de literatură. Ba, ceva mai mult, a dat recent o ediție nouă, fără să-și pună problema îmbunătățirilor pe care practica în școală și progresele realizate între timp în domeniul istoriei literare le impuneau.

Înădîm seama de obiectivul cel mare amintit, în atingerea căruia școala — și deci și manualul — joacă în anii aceștia și de acum înainte un rol de o covîrșitoare însemnată și fără să ne oprim la nenumăratele probleme speciale pe care capitolul despre Eminescu ca și altele le-ar pune discuției, dacă s-ar pune în cadrul larg cuvînt, îmi pare că, din obiectivele cu caracter general ce se pot ridica, cea mai însemnată este că paginile acestui capitol din manualul de învățămînt mediu nu pun totul la contribuție pentru a prezenta în întreaga ei complexitate, adîncime și strălucire, marea personalitate și creație eminesciană, ba și zice chiar că într-o măsură ele chiar le împușează sub multe aspecte.

Ca să pornim metodic, așa cum se cere să procedeze și manualul, considerînd ce materie complicată și delicată are de comunicat el unor adolescenți de 16—17 ani, să începe prin a observa că această împușcare a uriașei personalități și creației a lui Eminescu se manifestă prin aceea că nu se arată în mod explicit nu numai vastitatea opere sale, dar și multilateralitatea ei. Se pomenește cu totul în trecut, la biografia, că Eminescu a scris povești inspirate din folclor, fără să se înscie asupra valorii lor. Nici nu se arată că el face aceasta încă înainte de a fi ajuns la maturitate — ceea ce nu e de loc lipsit de interes cunoscînd rolul pe care l-a avut Eminescu în faptul că ultimii doi au devenit scriitori. Tot așa cele mai adesea nu se vorbește de loc — sau se vorbește absolut în trecut, fără să se sublinieze importanța contribuției lui în domeniul istoric — că Eminescu a scris nuvele, un roman, studii sociale, cronici dramatice, articole literare și politice, încercări de teatru, ce a cules folclor în mod masiv. Ceva mai mult, chiar poezia, în legătură cu care se insistă în mod precumpănit, nu prilejuește o prezentare completă, căci nu se pomenește nimic, de pildă, despre sfîșietoarea dezamăgire din erotică eminesciană (care a prilejuit cîteva din neuitatele capodopere ale liricii sale), sau despre scepticismul așa de dominant în Glossa și în alte creații. În consecință, deci, nici nu se încearcă explicarea acestor simțămînte prezente în poezia marelui nostru scriitor. Dar într-o bună zi, elevii de azi se vor întîlni cu ele și manualul li lasă dezarmați tocmai în fața laturilor celor mai contradictorii și mai greu de înțeles just din această creație.

Pe de altă parte, ignorarea nenumăratelor curente de idei, probleme, scrieri și cărți din toate domeniile, de la literatură pînă la economie politică, de la lingvistică pînă la matematică diferențială, de la anatomie pînă la studiul sanscritei, pe care Eminescu le-a aprofundat cu cea sete de a cunoaște de care numai el era capabil, din vremea adolescenței pînă în anii tragicii ai boalei, este de natură să diminueze ideea despre uriașul lui cultură, des-

Dan Grigorescu

pre uriașele lui cunoștințe în foarte diverse domenii. Eminescu nu era numai un genial; era un om genial care citise în mai multe limbi cu o mare pasiune, care adîncise o sumă de domenii și ajunsesă a se mișca în ele, în ciuda tîreriei sale, cu o mare competență, fără nici o dificultate. A trece ușor peste aceste lucruri înseamnă a înlătura unul din cele mai serioase elemente care au contribuit la soliditatea creației eminesciene în toate domeniile: de la poezie, unde, între altele, numai perfectă cunoaștere a tainelor limbii rominești în evoluția ei a oferit posibilitatea unor așa de desăvîrșite izbîzni expresive, pînă la cronicle dramatice — înseamnă a nu pune în lumină în ce măsură orice biruintă — chiar a oamenilor geniali, este rezultatul unei munci tenace și a scapă, totdeodată, și prilejul unei excelențe pilde pentru elevi.

Imaginea pe care elevul și-o poate face despre Eminescu este într-o mare măsură mai prejos de ceea ce ar trebui să fie și din pricina că nu se vorbește deloc de semnificația reală ce o oferă cele 15.000 file manuscrise rămase de la el. Se vorbește undeva despre aceste manuscrise, uneori se și folosesc extrase din ele, fără să se sublinieze suficient cînd este vorba de versuri că multe dintre ele sînt neduse la desăvîrșire și nepublicate de poet, sîntînd astfel imaginea perfectiunii pe care el o lasă prin ceea ce a publicat. Dar nu se scoate în lumină ceea ce reprezintă esența acestor manuscrise. În primul rînd, nu se înțeleg de ce au fost scrise, și proiectelor literare ale scriitorului, vizuina lui îndrăzneată, creațiile de mari semnificații și de mari proporții la care el începuse să lucreze și pe care numai boala și moartea prematură l-au împiedicat să le ducă la capăt, să le desăvîrșesc, toate aceste încercări rămase în manuscrise, constituind un factor cel puțin egal în importanță cu opera publicată de Eminescu, dacă nu încă mai însemnat, pentru a izbuti să configureze ceva din uriașele virtuozități creatoare ale acestui mare scriitor, pe care el n-a avut răgaz să le intruchipeze deplin. În al doilea rînd, nu se arată și în țăriș se pierde ocazia unei excelențe pilde — însemnătatea acestor manuscrise pentru a ne da seama de necruțătoarea luptă a lui Eminescu pentru desăvîrșire artistică — strălucite lecție de muncă, răbdare și conștiință artistică.

De altfel, în această direcție, a luptei pentru desăvîrșire, în care pînă astăzi acest scriitor rămîne un nobil și nintrecut exemplu, manualul aduce cea mai substanțială contribuție la împușcarea imaginii globale despre Eminescu. Deoarece de noi gîndul de a contesta însemnătatea conținutului ideologic al unei opere literare și ca alare pe aceea a lămuririi acestui conținut. Dar, cu înfinit de rare excepții, dacă ai elimina din acest întreg capitol versurile citate, un elev care ia contact pentru prima oară cu opera celui ce reprezintă culmea cea mai semeață a liricii rominești, ar putea crede foarte bine, din prezentarea poemelor, că ele sînt niște foarte substanțiale articole de gazetă sau în cel mai bun caz niște eseur. Spun aceasta pentru că astăzi a devenit cu totul depășită analiza poeziei, în care nu se vorbește, în strînsă legătură cu conținutul — deci ca de o problemă de EXPRESIE, nu de FORMA — de limba lui Eminescu, de versificația, de imaginiile lui, mai cu seamă de noutatea lor, uneori derulată pentru contemporani, în raport cu ceea ce oferea lirica noastră de pînă atunci. Lăsînd la o parte cîteva calificative, bine înțeles superlative, sau explicații ca aceea a ceruzii din versurile Serii pe deal — considerată a fi determinată, cum se spune în manual, de o necesitate „respiratorie”! — capitolul consacrat lui Eminescu relevă într-un mod absolut insuficient mijloacele de expresie și marile frumuseși ale acestui poet. Sînt cu totul de acord că nu e ușor lucru să „explici” și să analizezi lirica în genere și pe a lui Eminescu în special. Dar nu e mai puțin adevărat că manualul de literatură romină, chemat a da elevilor cunoștințe concrete asupra scriitorilor, operelor și dezvoltării literaturii noastre, are totdeodată nobila și greaua sarcină de a învăța pe copii cum să citească, ce anume să caute într-o operă literară și cum să se poată bucura de forma specifică, plină de frumuseși, în care sînt comunicate o sumă de adevăruri despre lume și viață. În capitolul despre Eminescu din vîitorul manual va trebui fără îndoială să se țină mai mult seamă de aceasta și să se poată pune în valoare a unității dintre conținut și expresie — cu marile izbîzni ale acestuia din urmă — și bîrbește și umbrește ceea ce este mai specific și mai valoros în creația marelui nostru poet.

Eminescu a spus cîndva, chiar în perspectiva întunecată a acelei lumi, cu cea lucidă conștiință pe care o avea despre sine că despre toate:

...al meu nume o să-l poartă
Secolii din gură-n gură și-l vor duce
mai departe
Deapaururi, pretutindeni;
în ungherul unor crieri
Și-or găsi, cu al meu nume,
adăpost a mele scrieri!

Este foarte adevărat. Noi însă, în condițiile noi ale lumii socialiste, pe care el nu le putea vedea, trebuie să îngrijim ca întreaga lui creație să fie de toți înțeleasă ca o zguduitoare mărturie a dramelor trecutului, ca o splendidă pildă de muncă pentru desăvîrșire, ca un nobil prilej de înălțare prin frumuseți a inimilor și minților noastre.

Și școala are de spus cuvîntul dîntii și cel mai însemnat în formarea acestei înțelegeri a lui Eminescu — cel mai nepieritor monument ce-i putem înălța.

G. C. Nicolescu

EMINESCU IN SCOALA

inzeatru cu spiritul dreptății, ar fi ajuns un Mitrea Coor. (Și acesta, în primăvara lui 1907, s-ar fi ridicat și ar fi incendiat conace ar fi înfruntat țandarmii!) Petre Petre rămîne una din figurile cele mai impresionante ale literaturii noastre.

Romanul lui Rebreanu nu e deci numai o monografie a răzcoalelor țărănești. E o secțiune magistrală în curmezișul întregii societăți rominești de la începutul acestui veac.

Dan Grigorescu

Portretele țărănilor sînt realizate într-o perspectivă impresionantă. Nu ne declarăm de acord cu cei care au prezentat nediferențierea tipurilor individuale drept o lacună a romanului. Nu credem că s-ar putea aduce această obiecție unei cărți în care fiecare personaj acționează în direcția intereselor clasei sale. Matei Dulmanu, Luca Talabă, sau Teofil Guju reprezintă poziții diferite în cadrul social al satului. La rîndul lor, circumscrie un primar reflectă concepțiile altor pături ale țărănimii, în

Dan Grigorescu

PREZENTĂM REVISTA:

Plamie

PARTIDUL ȘI LITERATURA

Scritorii bulgari sint mindri de faptul ca, in lupta epica pentru socialism...

In scrisoarea sa din 1945 catre Uniunea Scriitorilor au fost si ramin un program adevarat pentru dezvoltarea literaturii...

Cu o astfel de chemare la lupta a poporului se nastea noua literatura bulgara...

Dar visul poporului, o republica curata si sfinta, a ramas timp indelungat nerealizat...

Primele manifestari ale acestei noi literaturi sint cantecele si folcloarele...

Ascutirea contradictiilor sociale, intensificarea luptei de clasa si cresterea Partidului Comunist ca aparator...

Literatura proletara, aparuta si inspirata din luptele clasei muncitoare...

Directiunile celui de al treilea plan cincinal, care traseaza perspective minunate...

V. Kolevski

goriuta

VITTO RAKOVSKI

O, lumea as tot vrea sa o colind... De nu-ndragesc acum aceasta lume cu suflet simplu...

„FLACARA“ (R. P. BULGARIA)

Итаандж

Mărețul început

Pe intru mine cronica, pe care m-am opucat s-o scriu, a inceput exact acum 8 ani...

Adica toti cei ce scriu despre cineva, merg ca d-ta la lara le-cului?

De atunci ca trecut numai 8 ani, la acest perioda am vizitat dintr-un capat in celalalt pamintul nostru...

Directiunile celui de al treilea plan cincinal, care traseaza perspective minunate...

noi din satele Alkana, Sarvia si Gorna Lipnita, m-a dus in vizita in casele noi...

Adica toti cei ce scriu despre cineva, merg ca d-ta la lara le-cului?

De atunci ca trecut numai 8 ani, la acest perioda am vizitat dintr-un capat in celalalt pamintul nostru...

Directiunile celui de al treilea plan cincinal, care traseaza perspective minunate...

Există numai două mari gospodării cooperative unificate. Să scriem care din nou numele...

Ciad se-am dus să vedem cum anume se electuează această comasare...

Am găsit în camera „cancelariei centrale“ Petko Iotov...

Am găsit în sala sint și oameni care se gâdesc temelnic cum s-ar putea ieși din imposul acesta...

La 18 km. de centrul se află satul Sino Bardo. Acolo a cooperativă...

Mica așă a școlii este arhitectură. Numele de țară, țel de țel; mbrăcăminte semi-vănușească...

O, da! Îngăduie-mi să te iubesc cu toate-aceste lucruri laolaltă!

In rominește de GEO DUMITRESCU

Convorbire cu GHIONCIO BELEY

TREBUIE SĂ CUNOAȘTEM PROFUND VIAȚA ȘI O M U L

Int-o convorbire cu un redactor al nostru, scriitorul Ghioncio Beley a exprimat...

„Scriitorul nu trebuie să scrie niciodată despre ceea ce nu cunoaște. Numai atunci când pătrunde adinc în complicațiile realității...

„Pentru a ști de omul, nu este suficient să știi numele, ocupația, ci și cultura generală. Scriitorul trebuie să cunoască și alte arie, muzica, știința etc.“

„Și pe urmă, viața actuală este rapidă, dinamică. Pe timpul lui Tolstoi viața a fost alta — nu exista tehnica contemporană.“

„Cu cât cunoști mai bine realitatea pe care o descrii, cu atât mai conștient poți fi în lucrările tale.“

„Dacă ești conștient mai bine realitatea pe care o descrii, cu atât mai conștient poți fi în lucrările tale.“

„Dacă ești conștient mai bine realitatea pe care o descrii, cu atât mai conștient poți fi în lucrările tale.“

„Dacă ești conștient mai bine realitatea pe care o descrii, cu atât mai conștient poți fi în lucrările tale.“

„Dacă ești conștient mai bine realitatea pe care o descrii, cu atât mai conștient poți fi în lucrările tale.“

„Dacă ești conștient mai bine realitatea pe care o descrii, cu atât mai conștient poți fi în lucrările tale.“

„Dacă ești conștient mai bine realitatea pe care o descrii, cu atât mai conștient poți fi în lucrările tale.“

„Dacă ești conștient mai bine realitatea pe care o descrii, cu atât mai conștient poți fi în lucrările tale.“

„Dacă ești conștient mai bine realitatea pe care o descrii, cu atât mai conștient poți fi în lucrările tale.“

„Dacă ești conștient mai bine realitatea pe care o descrii, cu atât mai conștient poți fi în lucrările tale.“

„Dacă ești conștient mai bine realitatea pe care o descrii, cu atât mai conștient poți fi în lucrările tale.“

duce aminte de ceva, va uita ceva. „In zilele tinereții noastre, eu, Dimicio Debelianov și alții scriitorii cultrieram necentenți țara, nu rămneam niciodată în prezent tinerii scriitorii nu căldores și nu le place să părăsescă Sofia.“

„Și noi am fost îndogostiiți până peste cap de literatură. Ea a devenit pentru noi o esență și a rămas pînă azi aceeași. Nu puteam trăi fără ea. Cunoașteam pe de rost pe toți poeții. Am iubit poezia. Clasicii ruși care mi plăceau mai mult erau Turgheniev și Korovento. Pe atunci eram foarte săraci. Nu aveam unde să dormim. Deseori dormeam pe băncuțe parcului, purtând în buzunare „citirele“ — cuie pe care le înfigeam în brazi, și de care agățam șepciile noastre. Înși literatura ne făcea foarte bogati...“

„In general, sint bucuros să cînt despre om și despre tot ceea ce este frumos în el. Și tocmai de aceea m-am străduțit în întreaga mea creație să înfățișez omul în mod veridic. Aceasta înseamnă a pătrunde în esența caracterelor. Eroii, caracterele, toate povestirile mele. Tuie plaurile prealabile cad.“

„Eu sint realist și de aceea mă străduiesc să cunosc și să zugrăvesc toate aspectele sufletului omnesc și ale emoției omnești. Nu trebuie să ne temem nici de finețe, nici de sensibilitate. Cunoașterea completă a omului nu va da posibilitatea creării caracterelor veridice. Iar pentru a cunoaște omul trebuie să cunoaștem adine viața, viața noastră. Cu aceasta încep și termin totul.“

„Și pe urmă, viața actuală este rapidă, dinamică. Pe timpul lui Tolstoi viața a fost alta — nu exista tehnica contemporană.“

— După ședința scriu și vă dau birle la mîna că putei lucra îngrășămintă gratis de la termenii. Ne vom gladi și la vremea alt noi de ajutor. Inși ajutorul acesta nu înseamnă mîncare, tovarășii! Voi să stați acasă, iar noi să vă trimitem de la Mezdra pîne albă, zahăr, plăci de patefon și încălțăminte cu tocuri înalte? S-a terminat...

„Din nou, un riset ușor. Și apoi un scurt plan de lucru pentru următoarele 15 zile, plan cifit de colonei în rezervă din armata populară Ivan Dragacov, fost președinte (timp de două luni) și vitor ajutor al noului consiliu de conducere.“

La ședința din Sino Bardo mi-au lăcut o puternică impresie cuvintele președintelui Petko Iotov: — Ceea ce facem noi, tovarășii, este nou nu numai pentru Bulgaria, este nou pentru lumea întreagă... Inl-o seară frumoasă, împreună cu președintele Petko Iotov, am trecut deodată între satele Gorna și Dolna Kremena. Răcolim vînt puternic, același ca de vremea secesiunii, ca și în ziua primului meu reportaj la țară. Incolu totul era nou. Și oamenii, și grîjile, și bucuriile. Pe o suprafață uriașă se ridicau zidurile de cărămidă ale noii crescătorii de păsări, care începînd din anul vitor va avea 5000 de păsări (altă cifă va avea acum întreaga gospodărie uncată). Oamenii au terminat ultimul lucru pentru această zi și i-au întâmpinat pe președinte cu cuvintele: — Hai mă, tovarășe președinte, unde te-ai pierdut? De ieri n-ai mai dat pe-acil!

În lumina amurgului, enorma clădire a vitoarei crescătorii părea mai puternică și mai impunătoare; oamenii, înghetați de frig, se învîrtteau în jurul președintelui lor și îl întrebau despre via de via, despre tutun, despre niște mașini agricole, despre garaj, despre canoie, despre livadă și-l aminteau de mult n-a mai fost pe-acil nici un leacur; în toate acestea era ceva foarte diferit de prima mea vizită în gospodăria cooperativă. Rămăseseră în urmă arșile măturate pe care oamenii le trăiau încătădă pe lăcături. Spre regretul nostru, ele au rămas în urmă și pentru noi, căci ar fi trebuit să le descriem atunci cu o cernelă, în care să se simtă sudorea și singele și lacrimile de bucurie.

Din fericire toți participanții la întîmplările din acest timp scurt, dar greu și eroic, sint încă vii. Ba, mai mult: ei mai sint tineri și n-au uitat, pot să-ți aducă aminte de toate foarte bine. La ședința din Sino Bardo un om destul de bătrîn dar cu ochii simțitori, a spus: — Măi, dacă nu lucrăm așa încît și cu Sofia să ne unificăm, nu o să facem mare lucru!

Acastă pentru Sino Bardo poate să fie adevarat. Inși pentru noi, care trebuie să așternem pe hirtle ceea ce se întîmplă acolo — nu este! Oriet am lucra, dacă nu ne unificăm cu Sino Bardo și cu întreaga noastră țară care duce o muncă atînticică — nu vom reuși.

Acastă pentru Sino Bardo poate să fie adevarat. Inși pentru noi, care trebuie să așternem pe hirtle ceea ce se întîmplă acolo — nu este! Oriet am lucra, dacă nu ne unificăm cu Sino Bardo și cu întreaga noastră țară care duce o muncă atînticică — nu vom reuși.

Acastă pentru Sino Bardo poate să fie adevarat. Inși pentru noi, care trebuie să așternem pe hirtle ceea ce se întîmplă acolo — nu este! Oriet am lucra, dacă nu ne unificăm cu Sino Bardo și cu întreaga noastră țară care duce o muncă atînticică — nu vom reuși.

Acastă pentru Sino Bardo poate să fie adevarat. Inși pentru noi, care trebuie să așternem pe hirtle ceea ce se întîmplă acolo — nu este! Oriet am lucra, dacă nu ne unificăm cu Sino Bardo și cu întreaga noastră țară care duce o muncă atînticică — nu vom reuși.

Serafim Severniak

se au rămas neapărate. Poi el spune că nu-i așa? In gospodăria nouă fiecare sat va specializa o ramură cooperativă. Satul din Sino Bardo i-a revenit cultivarea ardelor, plantarea în iarna aceasta a 800.000 lire de via de vie, sădirea a 400 decați tutun, și cultivarea a 100 de decați căpșuni.

— 100 de decați căpșuni, tovarășii — ridică mina Petko Iotov — sint 100 de tone de fructe, sau 200.000 de leva în bani. Inși căpșuni! au buruien. Cu buruienile nimeni pînă acum nu a cîștigat banii!

Nea Pencio propune ca toate sările funcționarii să intre în casa comuna și să se repartizeze între toți. Cineva, fără a se ridica, este de acord cu privire la salariile funcționarii și propune ca înaintea de toate să li se repartizeze, căruțe ca să meargă la pădure, să-și taie lemne pentru casă, înainte de toate acestea, iar pe urmă...

— 100 de decați căpșuni, tovarășii — ridică mina Petko Iotov — sint 100 de tone de fructe, sau 200.000 de leva în bani. Inși căpșuni! au buruien. Cu buruienile nimeni pînă acum nu a cîștigat banii!

— 100 de decați căpșuni, tovarășii — ridică mina Petko Iotov — sint 100 de tone de fructe, sau 200.000 de leva în bani. Inși căpșuni! au buruien. Cu buruienile nimeni pînă acum nu a cîștigat banii!

In rominește de GEO DUMITRESCU

DINTRE SUTE DE CATARGE

Din tot ce-a fost, făcu să se-mplinească
Metropola ce-o am în față.
acum.

PEISAJ SIDERURIC
Cîțiva bărbați cu-albastre
Dezlăntură frământare-n hală.
Ca și pe cerul Nordului, se
naște
Vestita auroră boreală.
Ca un potop cad roșile stele,
Potop de foc feeric, sideral
E noapte-afar. În hală-i însă
ziua
Și ninge cu luciferi de metal.

Ionel Drăgănescu — Hunedoara.
Incerările dumitale sînt o de-
monstrație în plus a unui adevăr
bine cunoscut. De cite ori te apuci
să rimezi generalități — pe idei și
sentimente frumoase, de altfel —
tentativele esuează într-o perfec-
tă banalitate. Asemenea comunicări
în versuri: „Cînt toșnetul pădurii de
mesteceni / Și ochi senini cum e în
vară cerul”, sau „Zăpezile de-alun-
cea s-au topit / Și-n lunca vieții-
astăzi primăvară. / Pe-al inimii răz-
mi-a înfiorat / Înaltă, floarea dră-
gostei de țară”, — prezintă tot atia
interes pe plan artistic, cit ar pre-
zența pe lărim științifice, constatarea
că de la București la Timișoara e o
distanță mai mare decît de la Bucu-
rești la Ploiești. Trăind de atare
manieră teme majore, ca dragostea
de patrie, devotamentul față de po-
por, de partid, ajungi la rezultate
foarte depărlate de intenții. Aceasta,
în primul rînd.

În al doilea rînd cred că trebuie
să-ți atrag atenția asupra unor slă-
biciuni conjugate, de concepție și
expresie, care, în ultimă analiză, au
la bază aceeași înțelegere superfici-
ală a poeziei „mari”. De pildă,
cele patru strofe intitulată „Păstrea-
ză Partidul în gînd”, cuprind — în
ciuda tonului general cald și emo-
ționant — alături de neinspirate:
„Cînd țării de strajă la graniță
ești, / Dușmanului calea cînd vrei
să i-o tai / Cînd scrii unui prieten
cu care-ai crescut, / Să nu uii Par-
tidul — căci fără ține și scut!”
— Ce rost are în contextul strofei
citate, versul al treilea? După mine,
unul, de „umplură”; din păcate, a-
ceastă neglijență anulează emoția.
În plus, cînd în fiecare catren intil-
nim asemenea rime: stai—tai, ple-
cat—zbat, croiești—odihnești, por-
nești—clădești, putem conchide că din
punct de vedere a meșteșugului și
al exigenței față de propria creație,
autorul se găsește încă la un nivel
foarte scăzut.

Și totuși, dumneața ești capabil
de poezie, după cum dovedesc cele
două exemple de mai jos:

UZINA
În zgomotul uzinei am pătruns
Și mi-au ieșit în drum imense
Cu trompe uriașe, verticale, hale
Ce-aruncă vespici nori de fum
În sus,
Aceslea toate cite mă-ncon-
joară,
Acesți giganți de cărămizi și fier
Ce-si rezază ca munții frun-
tean-ter,
N-au fost așa dintru înția
oară.

O fundatură-n locurile-aceste
A fost la început, Cîte-o
scînteie
În nopți tirzii, vestea că în
bordeie
Femei torceau a vieții grea
poveste,
Și-un mic atelier, ascuns în fum,
A fost. Dar forța dură, ome-
nească,

Pe chip vădea iluzii și presimțiri
solare
Trăite într-un fel de nedescris.
Dedal privea copilul și se gîndea
la Minos,
Care dăduse sfioră în țară că
acel
Ce-l va scăpa mai iute de crutul
Minotaur
Va fi scutit de lege, ca și el,
Nici tatăl nu gîndise, nici fiul,
nu visase,
Că regele, de pizmă, îi va
închide-n vezi
In labirintul care-i peclăuise
faima
Față de lume și de regii greci.
Icar visa că iese dintr-un
zig-zag de noapte,
Cu taică-său de mină, cu
blonde-aripi la umăr
Din ceară de prisacă și pline de
avintul
Solar, al unor nopți fără de
număr.

Și se făcea că tatăl zbura
mereu mai jos,
Cu ochii către prima căsuță de
pe deal,
Iar el vislea spre soare, mai sus
și mai departe.
Vibrind de farmec și de ideal!

II
Dialog în văzduh

Dedal: Încotro băiete? Zborul
e în jos!

Icar: Tată, mi se pare cerul
mai frumos!

Dedal: Fiule, mi-e teamă, nu
e chiar firesc...

Icar: Tată, visul — zborul —
iată, se-urmlnește!

Dedal: Mama o să plîngă! De
atla dor

Va plăti cu viața fiul zburător?

Icar: Cîtă fericire! Lumea
ride-n mine,
parcă mă îndeamnă, parcă mă
sustine!

Tu n-aiuzi ecou-ndemurilor
sale?

Dedal: (pentru sine). Nu-l mai
văd! Se pierde pe o altă cale...
Nu se mai zărește, nu se mai
vorbim simulu despre lucrurile mă-
rețe și măreț despre lucrurile sim-
ple. Perseverază în această direc-
ție, lășind în plata domnului „nou-
tațiile” demult cunoscute, ca și rime-
le verb cu verb, substantiv cu sub-
stantiv.

Mai multă atenție la ortografie!
Nu-i admisibil să-ți scorde „dintr-u”
și „ve-ți face”. De acord?

Simon Ajarescu-Galați.

„Ad Astram” consiliu o surpriză
recomfortantă după cele ce îl pre-
ced. Mai ales „Apropouriile la lună”
abundă în ciudățeni hilarante („S-a
polet mîningea circumvoluțiunii”
„Duc degetul la timpă și mă ară
pe mine”. „Sînt simplu în umire
și-n simplitate umilor”, etc.). Cred
că e necesar să-ți educi în mod
sistematic o calitate esențială în ar-
tă: simțul măsurii. După cum spu-
nea cineva, între sublim și ridicol
nu-i decît un pas; dumneața faci
prea adesea pasul ăsta în sens
unic.

Poemul pe care-l reproducem este
o excepție; voi încerca ulterior să
spun cite ceva despre meritele sale,
în raport cu alte încercări ale auto-
rului.

Dar, mai înții obiectul discuției:

AD ASTRAM
(versuri pe un motiv de mit
împlinit)

I
Visul copilului Icar

Dormea la soare. Visul se
deschidea lăuntric,
Cu toate cite sensuri avea
pe-atunci un vis.

Morala „clasică” e-ar putea rezu-
ma — simplificator — cam așa:
vai de neșubții care culează să în-
calce limitele umane!

Omul contemporan, pentru care
Terra a devenit într-un sens mai
strîmțit decît insula lui Minos pen-
tru Dedal și fiul său vede însă în
Icar emblema saltului eroic din fan-
tazie în realitate, din ideal în posi-
bil. Abordînd sub acest unghi legen-
da primului aeronaut, autorul nos-
tru vedește înainte de toate o vizi-
une filozofică modernă. Faptul e im-
portant în așa măsură pe plan este-
tic — înclt eclipsează micile erori de
informare, imprecizia unor detalii,
slăbiciuni ale formei. Din punct de
vedere poetic, interesează prea pu-
țin că aventura s-ar fi petrecut nu
deasupra solului, ci a mării Egee,
între insulele Samos și Paros și
coasta Asiei Mici, că aripile meste-
rile de laica Dedal erau încheiate
cu ceară, nicidecum făcute din acest
material impropiu, s.a.m.d. Import-
ant, în cazul de față, este sufletul
larg al întregului, tensiunea crescîndă,
bine dozată, expresia îndrăzne-
ță dar coerentă, epurată de terbilis-
mele din „Apropouri la lună”.
De data asta autorul și-a clarificat ini-
țial ideea poetică, a reușit să-și
strunească fanleza cam... nărvă-
vea, — și a realizat, cum se vede,
ceva original și promitor. Îl aștep-
tăm să continue pe linia simbolului
icarian.

Radu Vincenz — București
Ai formulat singur, foarte exact
și economic, un adevăr important
pentru dumneața, pe care s-ar fi
străduit din greu și poate zadar-
nic să-l evidențiez. Da, sint aci „ur-
me de uraniu”, și eu unul cred că ar
putea să „strălucească”, deși pro-
blema nu-i de loc simplă.

Iată scintei surprinzătoare:

„Ani de ucenicie, vremelnice
popasuri
Pe bănci de lemn, în mari etuve
de lumină...”

„Pornii pe-o cale
Ce mi-o-arătau bătrînii...
Pîrîu pe care-l soarbe-o vale
Și floare ce-o iubesc salcîmii...”

Iată și o poezie ceva mai rotun-
jită, de factură minoră, cei drept,
dar care atestă posibilități inconfes-
tabile, Poartă ciudatul titlu

CINTEC PASTEL

„De-ai ști ce multă toamnă-i la
șosea”
Aș vrea să-mi spună azi privirea
ta.
Multe iubite-au spus-o — și-au
crezulu-o

Mulți dintre-aceia care n-au vă-
zutu-o
E toamnă-n mine, sau e vară,
E iarnă? Poate primăvară.
N-am înțeles și n-o să înțeleg:
Atîtea taine, tainele le leg.
Eu n-am să pot să văd în mine
niciodată;
Am intuit povestea asta toată...
Dar cred că port în mine —
port din toate:
Beșugul toamnei și cîmpii des-
fășurate
În iarbă, primăvara și încheiate
iarna
În albul stelelor din căile de
lapte
Și port în mine șoaptele
de noapte
Din miezul verii... Zvonuri de
departe...

Dumneața ai o manieră cam elip-
tica de a te exprima — cel puțin în
poezie. Mai precis, din rînd de gînd-
uri, imagini, asociații care-ți trec
prin minte în legătură cu un subiect
oarecare, materializezi în cuvinte în
mod arbitrar, după o logică pur sub-
iectivă, anumite crîmpele. Poale că
pentru dumneața acestea sînt cele
mai sugestive, dar pentru ceilalți,
te rog să mă crezi, ele reprezintă a-

deose niște ieroglife neînțelese. Deci,
am impresia că îți lipsesc capacita-
tea de a te obiectiviza, de a dis-
cerne ceea ce este revelator exclu-
siv pentru sine însuși, de ceea ce
poate constitui obiect de interes este-
tic. De altfel, nici nu-i de mirare
ce se întîmplă așa de vreme ce zota
preocupărilor dumitale este circums-
crisă la un teritoriu destul de re-
dus, iar îndărul repetelilor între-
bări în legătură cu eu însumi — su-
ride sîrb hira egocentrismului.

Ocupă-te mai insistenț de frămîn-
tările celorlalți, de marile probleme
comune; sint convins că atunci le
vei înțelege mai bine și în cele per-
sonale. E singura cale sănătoasă
spre rezolvarea dilemei care te
agită.

P. S. Mi-nulescu are calitățile lui;
n-ar sfîrșica toțuși să te încalceși
la făcarea unei arte poetice, supe-
rioare. Slava domnului, există și
asa ceva în lirica romînă din se-
colul XX.

Lucian Bolcaș — București.

Uite ce-neeamă să locuiești în
plin șantier, respectiv pe strada Lu-
terană nr. 211 Cred și eu că te fră-
mîntă de multă vreme... „Cîntecul
schelelor”; e doar leit-motivul inspi-
rației dumitale de zi și de noapte...

Ciclu acesta de miniaturi mi se
pare meritoriu. Mi-au plăcut în de-
sebi Noaptea, Zidăria și Oamenii.
Bine-ai făcut că ai eliminat Betonul
— notație seacă, de un prozaism
agresiv.

Citeva obiecții de amănunt. Steag-
ul, ca un zid înalt și solid — e
forțat, mai ales în context. Imagi-
nele cu perdelutele, bisată — pierde
50% din efect. În general, caută să
evii repetiții ca „sus, sus de tot”,
„Clădirea urcă înclt înclt”, etc.

Dar în rest sînt atîtea lucruri reu-
șite, înclt cred că e cazul să le cu-
noască și cititorii noștri. Iată, așa
dar:

CINTECUL SCHELELOR

Noaptea, isleț pescar,
A prins orașul în năvodul ei de
întuneric.
Stelele sint
Corăbii minuscule ce-și întind
pinzele
Și plutesc luminoase
Spre acelaș țărîm plin de mistere:
Luna.

Șantierul
Mîna de foc a reflectoarelor
împinge departe vîlul de neguri,
Lăsînd loc construcțiilor
Să se avînte în sus.
Pe cărările lălate de lumină
În pustul negru al nopții,
Sprînjindu-se de umerii puter-
nici ai schelelor,
Clădirea urcă înclt-inclt...

Zidăria
Zidăria culeă cu grijă
Cărămizii roșii
Pe patul ceosului al mortarului.
Le dezmiardă ușor
Și, le zîmbește,
Domol zidăria
Cîntă o melodie de leagăn.

Oamenii
Oamenii au mîini mari,
Vînjoase, îndeminate
Sub miinile lor
Clădirea crește mereu.
Ei o vîd de pe-cum terminată:
Văd pînă și perdelutele de la
ferestre,
Și zîmbeșc...
Oare de ce zîmbeșc oamenii?

Steagul
E ca o jerbă de scînteie
Țîșnă din aparatul de sudură,
Ca o pilăriea miilor de becuri,
Ca un zid înalt și solid.
Sta sus de tot, pe schele
Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

„Intîlnire cu
„STELELE FĂRĂ NUME”

La Luceafărul a avut loc
în după-amiaza zilei de 5 ian-
uarie, o consîtuire „de lu-
cru” cu stelele fără nume
Numeroși poeți tineri: mun-
citori, studenți, funcționari
etc., care au debutat la a-
ceasta rubrică, s-au intilnit
cu scriitorii din redacție. Au
participat: Constanța Buzea,
Constantin Abăluță, I. But-
naru, Tiberiu Cristescu, Flo-
rin Victor Costulescu, N.
Dragoș, N. Edulescu, Iosif
Nagy, Ion Țuțui, A. Zăi-
nescu.

Deschizînd această consî-
tăuire, tov. Ion Brad, în nu-
mele secției de poezie a re-
vistei Luceafărul, a invitat
pe participanți să citească
din ultimele lor lucrări. S-au
dezbătut de asemenea proble-
mele ce se pun în legătură
cu formarea lor ca tineri
scriitori, greutățile ce le în-
tîmpină, planurile fiecăruia
dintre cei prezenți. Discuții
au durat pînă seara tir-
ziu. Ele au scos la iveală o
serie de probleme specifice
de care e necesar să se țină
seama în munca cu începă-
tori. S-a constatat că există
la țoți tinerii poeți amînții
o orientare ideologică sînu-
toasă, o dorința vie de a răs-
punde prin scris probleme-
lor arzătoare ale epocii. Im-
bucurător este de asemeni
faptul că la fiecare dintre
poeții care au citit versuri
cu acest prilej, se poate ob-
serva o individualitate arti-
stică în curs de formare,
deși anume influențe iner-
ente vîrstei și stadiului de
experiență poetică mai erau
încă evidente. Obiecțiile a-
duse fiecăruia dintre lucră-
rile prezentate au fînut mai
mult de problemele realiză-
rii artistice. Nesiguranța lim-
bii, diluarea unor imagini,
de altfel inedite, alunecarea
spre melodramatic au fost

cîteva din problemele pe
marginea cărora s-a discus-
tat. De la început vorbitorii
au subliniat că atari intil-
niri le dau un ajutor con-
cret în munca lor.

Orice scriitor tînăr simte
nevoia îndrumărilor com-
petente, a satorilor priete-
nești din partea cuiva care
are mai multă experiență, pa-
suni cînd face primii pași
în literatură. Ideea poetică,
structura imaginii artistice,
sensul general al poeziei,
sînt probleme ce se pun cu
deosebită acutăime atî în
legătură cu actualul stadiu
de dezvoltare a Constanței
Buzea, cit și în legătură cu
scrierile lui Tiberiu Criste-
scu, Constantin Abăluță, N.
Dragoș etc. A reieșit că unii
tineri nu sînt încă destul de
exigenți cu ceea ce scriu,
încercînd să publice lucrări
ce mai trebuiesc încă lucră-
te. Poeziile Sirena lui Roal-
te și Curbe de sacrificiu, ci-
tite de N. Edulescu, pot fi
citate ca ilustrative în a-
cest sens.

În unanimitate s-a propus
ca asemenea consîtuiri să
fie continuate, cel puțin o-
dată pe lună.

La sfîrșit, tov. Dumitru
Corbea, membru în Comite-
tul de direcție al revistei
Luceafărul, a invitat pe tinerii
poeți să fînă o cit mai
strînsă legătură cu redacția.
În numele Luceafărului, tov.
D. Corbea a promis celor
prezenți posibilitatea unor
documentări mai ample în
fabrici, uzine, pe ogoare, în
vederea scrierii unor repor-
taže pentru revistă și care
să constituie în același timp
un prilej de reîmpoștărire
a impresiilor de viață, a le-
găturilor cu realitatea, atî
de necesare oricărui scri-
tor.

Mazăre Constantin, Luna; Navarra
Giuseppe, București; Dumitrache Mi-
hail, Gdești; George Arinel, Ene,
Ploiești; Flores Gh., Galați; Boanță
Florea, Sibiu; Doru Lazăr, București;
Gh. Gorun, Moldoveanu Emilia,
Petru Ghiță, Cîrncea Potinteu Ilar-
ian, Cîmpulung Moldovenesc; Mun-
teanu Cruceanu, Nelu Pirvu, Bucu-
rești; Florea Nicolae, Craiova; Lu-
dusan Sever, Tirnăveni; Ion I. Cer-
nă, Ploiești; Pavelescu Cecilia, Bucu-
rești; Sofitchi Gavril Basarabi, Cos-
tina Cluj; Manea Florin, Vasile
Iași; Z. Santan, Arad; Bejan Octa-
vian, Huși; I. Nistor, Alba-Iulia; G.
Antonescu, București; Stefan Bădes-
cu, Vinju Mare; Radu Aurel, Alba-
Iulia; Vasile I. Cucu, București; Gh.
Dabija, București; Vasile Coban,
Arad; S. Frățiloiu, Moreni; Ivan
Alexandru, Curceni; Fotty Jean,
București; Ion Ghiur Pauliana, Arad;
Silcă Aurelia, Constanța; V. Con-
stantinescu, Galați.

Deocamdată nu.

Dan Deșliu

Mai trimiteți.

Dimineața

Noaptea a-ntins mîna zilei,
Să-si ia rămas bun,
Inima reflectoarelor se stînge,
obosită,
Numai oamenii zîmbeșc la fel
de voioși:
Nu peste multă vreme vor înalbi
la ferestre
Perdelute luminoase ca dimi-
neața.

Gh. Colef, Iași; G. Gibă Bucu-
rești; Theodor Cazan, Medias; Geo-
ge Serban, București; Nelu Coșna,
Iași; Stelian Fetecala, Lupeni; Gh.
Nislea, Cluj; Mistorici Izvoare, V.
Val Craiova; Constantin Nastac,
București; Fany Dumitrescu, Nă-
săud; Ana Vlăceanu, Ploiești; Au-
rel-Ioniță, Arău Nicolae, București;
Ungheara Olimpian, Glodeanu Să-
rat; Popu Ioan, Hunedoara; Gelu,
Ionescu, Dorohoi; St. Tascianu, Ora-
șul Stalin; Musat Gh., Chișcani;
Soare P. Crînguri, Găești.

Mai trimiteți.

Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

Și zîmbeșc, cum zîmbeșc oame-
nii,
Steagul. — la fel cu inimile țor.

</